# УРЯАДАЙ ЭРХИМ МАЛШАДТА—АЛДАР СОЛО!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

# БУРЯАД ҮНЭН

...ССР-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...май 1921 оной ...ни 21-hээ гарана | № 19 (13643) | 1972 оной январиин 23, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

Үглөөдэр Улаан-Үдын оперо ба баледэй театр соо түрүү малшадай зүблөөн болохо, мал ажал хүгжөөхэ талаар колхоз, совхозуудай 1971 оной хүдэлмэриин дүнгүүд согсологдохо, 1972 оной зорилгонууд тодорхойлогдохо байна.

ТҮРҮҮ ХҮНЭЙ ҮГЭ

## ХОНИШОН НЭРЭДЭЭ ХҮРЭЭЛ

Е. Ц. БАДМАЕВ.

Жэлэй дүрбэн сагта жэншэдгүй, түрэhэн тала дайдынгаа энгэр дээрэ hүрэг хонидоо манажа ябахада, юрын хонишондо энээнhээ ондоо hайхан, жаргалтай юумэн үгы шэнги байдаг. Үдэр бүхэндэ хонидоо бэлшээридэ туужа гарахадаа, hанаашни амарха, арад түмэндэ хэрэгтэй юумэ хэжэ байнаб гэжэ мэдэрхэдээ, досоошни уужам боложо, омогорхоод абахаш.

Манай отарын хонид hайн үүлтэрэй, элитнэ шанарай, нарин ноохотой юм. Жэлдээ хонин бүриhөө 6 килограммhаа дээшэ нооhо абадагбди. Тиимэ болохолоороо отараhаамнай нэгэ жэлдэ абтаhан ноохоор 4 мянгаад хүндэ гэхэ гү, али Ивалга шэнги тосхоной хүн зондо бултандань шэнэ костюм оёжо болохо байна.

Отарынгаа 100 хонин бүриhөө жэлдэ 120 гаран хурьга түлжүүлжэ, тус бүринень 25 килограмм шахуу болгожо тушаанабди.

Иимэ ехэ баялигые даажа, үдхэжэ ябахадаа омогорхонгүй, hанаа сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй байжа болохо аал!

Хоёрдохёор, мүнөө үе сагта хонишодой нэрэ хүндэ, ажаhуудал урдынхиhаа жэшээлэшэгүй хубилаа. Мүнөө үеын хонишон гээшэ эгээл хүндэтэй, олон түмэниие эдеэ хоолоор хангажа, хубсалуулжа байhан, мэдэрэл ехэтэй хүнүүд болоно. Хонишодой ажалай түлөөhэн муулаа гүй ехэ, жэл бүри хонишодто шэнэ гэрнүүд баригдана, бүхы юумээр гүйсэд хангагданхай.

Иимэ ехэ анхарал хайрада хүртэжэ байхадаа, бидэнэр хонишон гэhэн үндэр нэрэдээ хүрэхөөр ажаллажа шадахагүй гүбди, энэ нэрээ хэр арюун сэбэрээр абажа ябанабди гэжэ бодомжолоод үзэел даа.

Минии hанахада, хонишон гэhэн нэрэдээ хүрэхын тула эгээн түрүүн харууhалжа байhан хонин бүриhөө заабол хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр томо болгохо хэрэгтэй. Иимэ арга боломжо хонишон бүхэндэ бии гээшэ. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ эхэ хонидой байха зохид байра хаа хаанагүй түхеэрэгдэнхэй. Олонхи байрануудта электрын элшэ хүсэн оруулагданхай. Хонидто үбhэ, таряа талханай зүйл, элдэб бусад тэжээл яhала үгтэнэ. Хэрбээ хонидоо hайса адуулаад, тэжээлээ зүбөөр гаргашалжа шадабал, хонидто бараг хүрэхөөр лэ тэжээл үгтэнэ гээшэ. Олонхи хонишод hүрэгтөө үбhэ, тэжээл өөhэдөө бэлэдхэжэ абана. Хурьгадай үбшэн тахал үзэгдэхээ болёо. Иимэ сагта хонин бүриhөө хурьга томо болгожо шадаагүй хүн хонишон гээшэб гэжэ бэеэ нэрлэхэнышье аягүй шэнгеэр hанагдана...

Хэрбээ эхэ хонидоо зоотехническэ нормын ёhоор эдеэлүүлээд, hайнаар харууhалаад байбал, 100 хонин бүриhөө 140—150 хурьга түлжүүлжэ болохо гэжэ бодогшоб. 1970 ондо манайшье отарада, мүн Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Гомбо-Сүрэн Гончиковна Цыремпиловагай отарада 100 хонин бүриhөө 140—140 хурьган томо болгогдоhон байна. Хэрбээ эдэ хонидые бүри hайнаар эдеэлүүлhэн байгаа hаа, үшөөшье олон хурьгад томо болгогдохо hэн.

Мүнөө үедэ манай Ивалгын ОПХ-гай эхэ хонидой бүхы 9 отарада 100 хонин бүриhөө 100-hаа үсөөн хурьга түлжүүлhэн нэгэшье хонишон байхагүй. Бүхы дээрээ ажахымнай үнгэрhэн жэлдэ 100 хонин бүриhөө 104 хурьга томо болгоhон байна.

Теэд яахадаа республикымнай олонхи хонишод энэ дабаа дабажа шаданагүйб, ядахын сагта хонин бүриhөө яахадаа хурьга түлжүүлнэгүй гээшэб гэжэ оло дахин бодожо үзэhэн байхаб. Энэ талаар юу хэлэлтэй хаб?

Өөрынгөө хэдэн жэлэй дүршэл дээрэhээ хараад үзэхэдэмни, хонидой эгээл тарган байха үедэ hайн үрөөр, искусственна аргаар үрэжүүлбэл, хонидшье олоороо эхирлэдэг, хурьгадшье тобир шэрхинүүд байдаг юм. Зарим хүнүүд угай эхирлэдэг хонид байдаг гэжэ hанадаг. Тиимэшье байжа магад. Зүгөөр тэдэ хонидые туранхай байхадань үрэжүүлээ hаа, эхирлэхэнь бэрхэтэй. Энээн дээрэhээ юу хэлэхээ hананабиб гэхэдэ, hүрэгэйнгөө жэгдэ таргалаагүй байхада үрэжүүлгэ хэхэдэ, аша үрэ багатай. Манай эндэхи эрхэ байдалда хонид таряанай үзүүрта бэлшэхэдээ, намарай hэрюундэ таргаяа хүсэдэг байна. Энээхэн лэ үедэнь хонидые түргэн болзорто үрэжүүлжэ абахада зохид гэжэ hанагшаб. Мүн хэр hайн шанартай үрэ хэрэглэhэнhээ болодог даа. Бидэнэр хусануудhаа hаяхан абтаhан үрэ хэрэглэдэг байнабди. Теэд зарим хонишод холоhоо асарагдаhан үрые hайса шалганишьегүйгөөр, ёhын тэдысэ үрэжүүлжэрхидэг муутай. Энэ ушарта хонид hубайрангүй яахаб даа.

Хонишодой үшөө нэгэ нюусань юуб гэхэдэ, хурьгад олоор абтахань абтаад, элдэб шалтагаанhаа үхэл гарзада орошоно. Тэрэнь хүсэдөөр тоологдодоггүй хадаа хонид олоороо hубайрhан шэнги байдаг. Хурьгадые яажа үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлхэб гэжэ хонишон бүхэн мэдэдэг. Тиимэhээ тэрээн тухай хэлэhэнэйшье хэрэггүй. Эндэл хонишодой оролдолго, шадабари хэрэгтэй. Залхуураад, ажалдаа хайша хэрэгээр хандаад байгаа hаа, хурьгадаа олоор алдахань холо бэшэ.

hүүлэй жэлнүүдтэ хонин бүриhөө хурьга абажа түлжүүлhэн хонишод яhала олошоржо байнхай. Зарим ажахынууд, жэшээлбэл, манай Ивалгын ОПХ, Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхоз, Зэдын аймагай Борьёогой совхоз бүхы ажахыгаараа нёдондо хонин бүриhөө хурьга түлжүүлжэ шадаа. Эдэ амжалтанууд яагаад туйлагдааб гэхэдэ, hүүлэй жэлнүүдтэ тус ажахынууд хонидоо хүсэд таргалhан хойнонь hайнаар үрэжүүлдэг болоhон, энэ шухала хүдэлмэридэ зооветеринарна мэргэжэлтэдые хабаадуулна. Эхэ хонидые эдэнэр hая абтаhан, хүргэгдөөгүй үрөөр үрэжүүлнэ бшуу.

Мүнөө үедэ хонишод гансашье хурьга олоор абахые оролдохо бэшэ, мүн хонидойнгоо үүлтэрыень hайжаруулжа, hайн шанартай, ехэ нооhо абаха хэрэгтэ анхарха болоно. Тиихэдээ баhал искусственна үрэжүүлгээ hайнаар эмхидхэжэ, хонидоо заабол эрхим үүлтэрэй хусын үрөөр үрэжүүлхэ болоно. Гадна зарим хонишод искусственна аргаар үрэжүүлэгдээгүй үлэhэн хонидоо хээлитүүлхэмнай гэhэн бэеэрээ hүрэгтөө шанар муутай хусануудые hула табижархидаг. Иигэжэ байхада үүлтэр яагаад hайжархаб даа.

Хонин бүриhөө нооhо ехээр хайшалжа абалга мүн шэмэ, хүсэ ехэтэй тэжээлээр хонидой хангагдаhантай сэхэ холбоотой. hүүлэй жэлнүүдтэ туйлагдаhан дүнгүүдээ согсолон харахадамни, талха таряанай зүйл ехээр эдиhэн хонидой нооhон горитой нэмэдэг, мүн үдэсэтэйшье байhаниинь элирээ. Энээн дээрэhээ тобшолходо, ехэ нооhо, олон түл абахын тула хонидто талха таряанай зүйл ехээр эдюулжэ, таряанай hуурида hайнаар бэлшээхэ шухала гэжэ тоолоноб.

Саашадаа үдхэн нооhотой, томо шэрхи бэетэй хонин hүрэгтэй болохын тула түл түрэсээ, шадаал hаа, богони болзорто абажа, эхэhээнь hалгааха болотор, дүрбэ hаратайдань адагынь 25—30 килограммда хүргэхэ шухала гэжэ hананаб. Тиимэhээ хонидоо хахад hарын туршада үрэжүүлжэ дүүргэхэ болонобди.

hүүлэй жэлнүүдтэ таряан ажалай, мал ажалай хүндэ хүдэлмэри үргэнөөр онhожоруулагдажа байнхай. Теэд хонишодой ажалда машина, түхеэрэлгэнүүд бага хэрэглэгдэнэ. Саашадаа хонидтоо үбhэ, зелёнко, hолоомо хэрэшэжэ, таряа талхантай холижо үгэбэл, hайн бэлэй. Иимэ жэшээ республика соомнай бии юм гэжэ дуулагшаб. Тиимэ жэжэлэгдэhэн тэжээл хонидто онhон аргаар хубаарилжа үгэжэ болохо. Үбэлдөө хонидой дэлэнгэй нооhо машинаар хайшалжа болохо байгаа.

Мүн хони, малай олошорхо бүри хонидые зундаа таргалуулха hайн бэлшээри дуталдадаг гээшэ. Тиимэhээ хонидтошье hайжаруулагдаhан, олон жэлдэ хэрэглэгдэхэ бэлшээри түхеэрхэ тухай бодомжолхо саг ерээ гэжэ hанагдана.

Мүнөө үедэ хонин ажалда залуушуул үсөөншэг байна. Юуб гэхэдэ, хонишод эндэ тэндэ нэгэ-хоёроороо ажалладаг гээшэ. Тиимэhээ отара бүхэндэ кино харуулха, бани түхеэрхэ аргагүй. Энэ ушарта 5—6 отараhаа бүридэhэн томо үбэлжөөнүүдые түхеэрхээр гээшэ ха. Иимэ дүршэл бусад областьнуудта бии юм гэжэ газетэнүүдhээ уншадагбди.

Гэхэтэй хамта, залуушуулые хонин ажалда hургаха тусхай курса, hургуулинуудые эмхидхэхээр болоо.

Өөр тухайгаа хэлэхэ болоо hаа, үнгэрhэн табан жэлэй эхеэр түлгэ хонидые тушаажа абаад, 1969 ондо анха түрүүшынхеэ хурьгалуулхадаа, 100 эхэ хонин бүриhөө 101 хурьга түлжүүлээ hэмди. Удаань, 1970 ондо зуун хонин бүриhөө 140 хурьга, нёдондо 121 хурьга түлжүүлээбди. Нёдондо хонин бүриhөө 6,4 килограмм нооhо хайшалаа hэмди.

Шэнэ табан жэлдэ зуун хонин бүриhөө жэлдээ 120 хурьганhаа доошо бэшэ томо болгохо хүсэлтэйбди. Тиигэжэ табан жэлэй түсэбөө дүрбэн жэлдэ бэелүүлхээр хараалнабди.

Мүнөө бидэнэр отарынгаа хонин бүридэ сүүдхэдэ 800 грамм үбhэ, 500 грамм зеленко, 500 грамм таряа талханай зүйл эдюулнэбди. Иигээд лэ март hараhаа, хонидойнгоо хурьгалжа захалхада, силос, сенаж нэмэжэ үгэлсэхэ байнабди.

Хонишодой ажалай эмхидхэл, түлөөhэн тухай хэлэхэ болоо hаа, саашадаа отара бүхэниие ажахын тоосоондо оруулха, хонишодой ажалай түлөөhые абаhан продукциин зэргээр тогтоохоло, hайн байhаниинь олондо мэдэрэгдээ.

Хонишодой ажал тухай дууhыень хэлэхэ болоо hаа олон юм ааб даа. Би гол хэдэн асуудалда тогтоhон байнаб.

Иигэжэ газетээр дамжуулан, жиир хүнүүд өөhэдынгөө hанал бодол хэлэжэ байhаниинь hайшаалтай байна.

**Е. БАЛМАЕВ,**
**Ивалгын ОПХ-гай ахалагша хонишон.**

## ...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

### ...икын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ Буряадай АССР-эй хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо тухай

...ликын мал ажал хүг-...рэгтэ аша габьяа ехэтэй ...нь түлөө хүндэтэ нэрэ ...э хүнүүдтэ олгохо:

### ...й АССР-эй Габьяата зоотехник

... Константин Иннокентье... — Улаан-Үдын аймагай ...ско шубуунай фабрикын ...отехник.

... Геннадий Алексеевичтэ ...скын аймагай Соведэй гү... комитедэй хүдөө ажахын ...иин главна зоотехник.

...ва Раиса Сергеевнада — ... аймагай Саяанай совхо... ...хник.

...ошнов Геннадий Яковле... — Хяагтын аймагай Сове... ...дхэхэ комитедэй хүдөө ...управлениин главна зоо...

...нов Батор Аюшиевичтэ ...анай аймагай Карл ... нэрэмжэтэ колхозой ...отехник.

...анов Владимир Про... — Зэдын аймагай Ле... ...денто Борьёогой совхозой ...отехник.

### ...й АССР-эй Габьяата ...теринарна врач

...в Зорикто Раднаевичта — ...анай аймагай Соведэй ... комитедэй хүдөө ажа... ...равлениин главна ветери... ...рач.

**Зуев** Вениамин Александровичта — Яруунын аймагай Яруунын совхозой главна ветеринарна врач.

**Иванов** Бамбол Башкуевичта — Буряадай «Птицепром» трестын главна ветеринарна врач.

**Шадрин** Николай Григорьевичто — Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой главна ветеринарна врач.

### Буряадай АССР-эй Габьяата малшан

**Агафонов** Николай Алексеевичтэ — Хяагтын аймагай «Родина» колхозой мал адуулагша.

**Акименко** Фёдор Александровичта — Загарайн аймагай Тайлсын совхозой малшан.

**Андреев** Калистрат Родионовичто — Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой техник-үрэжүүлэгшэ.

**Андреева** Мария Васильевнада — Яруунын аймагай «Дружба» колхозой hаалишан.

**Андриевская** Таисия Демидовнада — Түнхэнэй аймагай Ажалай Улаан Тугай орденто «Сибиряк» колхозой hаалишан.

**Аюшеева** Розалия Сандибаевнада — Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхозой hаалишан.

**Базаров** Жанчип Гылыковичтэ — Хориин аймагай Анаагай совхозой hаалиин фермые даагша.

**Базаржапова** Доржима Бадмацыреновнада — Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой hаалишан.

(Түгэсхэлынь 2 дохи нюурта).

## ТҮЛ АБАХААР ТҮГЭС БЭЛЭН

*Нина Самдановна Лубсанова «Октябрьский» совхоздо ахалагша хонишоноор гурбан жэлэй туршада ажаллана. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ нүхэрнай хонин бүриhөө хурьга абажа, 3 килограмм 340 грамм нооhо хайшалhан юм. Республикын түрүү хонишод 100 эхэ хонин бүриhөө 110-130 хурьган хүрэтэр абана. Эдэнэрэй жэшээгээр юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ахалагша хонишон Лубсанова 100 эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга абаха, 3,5 килограмм нооhо хайшалха гэhэн социалис уялга абаhан байна*

*— Тобир тарган малай түлынь hайн байдаг гэжэ малшад дэмы хэлсэдэггүй. Тиимэhээ хаража байhан хонидоо тобир тарган байлгаха гэжэ оролдодог гээшэбди. Мүн хонидоо шанар hайнтайгаар искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэй. Тиигээгүй hаа, хайшан гээд хонин бүриhөө хурьган абтахаб даа,—гэжэ Лубсанова хөөрэбэ.*

*Даажа абаhан социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ арга боломжо эндэхи хонишодто бии. Мүнөө жэлдэ хонидто хүрэхэ үбhэ тэжээл малшад өөhэдынгөө хүсөөр бэлэдхэжэ абаhан юм. Хорёодонь 320 центнер үбhэн, 400 центнер hолоомон, зелёнко асарагданхай. Хонин бүридэ үдэрэй туршада 200 грамм ороохо эдюулнэ. Байра байдалаа дарайтар заhажа дулаалжархинхай хонишодто үбэлэй янгинама хүйтэншье hаад хэхэгүй.*

*Отарын хонишодой хурьга абаха үе сагынь үдэрhөө үдэртэ дүтэлнэ. Ажалша бүхэриг хүнэй үгэнь бата, тэдэнэрэй хэлэhэндээ хүрэжэ шадахань дамжаггүй.*

**В. ЖАРКОЙ.**
Зэдын аймаг.

## ТҮРҮҮ ХОНИШОДОЙ ҮГЭ

Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой суута хонишон Д. Ч. Цыбенова, Яруунын совхозой хонишон Б-М. Шойжолов гэгшэд түл абалгаар табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэhэн социалис уялга абаад, үүсхэл дэмжэхыень аймагайнгаа бүхы хонишодые уряалhан байгаа. Тэдэнэй энэ hайн үүсхэлые аймагай ажахынуудай олохон хонишод hайшаан дэмжэжэ байна.

Бултанhаа түрүүлэн энэ үүсхэлые «Коммунизм» колхозой хонишон Ц-Д. Ц. Доржиев дэмжэбэ. Энэ нүхэр отарынгаа арга боломжонуудые тооложо үзөөд, юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга абажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ зорилготой. Тиихэдэ 1973 ондо 100 эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга, 1974 ондо—110 хурьга абахаар хараална.

Цыден-Дамба Цыбикович Доржиев хонин ажалда үни удаан саг соо хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоhон хүн. Үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриhөө хурьга абажа, 2 килограмм 800 грамм нооhо хайшалhан байха юм.

Нүхэр Доржиевай хүтэлбэрилдэг отарын хонишод шэнэ жэлэй түл абалгада hайнаар бэлдэжэ, хото хорёогоо саг соонь заhабарилhан, дулаалhан байха юм.

**В. БАЙБОРОДИН.**

## Зорилгонууд тухайгаа хөөрэлдэбэ

*Январиин 21-дэ,* Улаан-Үдэ хотодо республикын худалдаа наймаанай, хүн зоной хэрэглэмжэ ба hуудал байдал хангалгын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй суглаан болоо.

«Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые ба юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбүүдые бэелүүлхэ талаар республикын худалдаа наймаанай, хүн зоной хэрэглэмжэ ба hуудал байдал хангалгын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд тухай» элидхэл Буряадай республикын министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр *Н. Б Пивоваров* хэhэн байна.

Бүркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр *Именохоев,* оёдолой «Байкал» нэгэдэлэй директор нүхэр *Буркин,* Улаан-Үдын № 6 эдеэ хоолой магазиниие даагша нүхэр *Афанасьева,* 8-дахи столовын тогоошон нүхэр *Иванова,* Гусиноозёрскын ОРС-ын начальник *Чернявский,* Кабанск тосхоной эдеэ хоолой магазиниие даагша нүхэр *Капустина* болон бусад үгэ хэлээ.

Эдэбхитэдэй урда КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь *А. У. Модогоев* дэлгэрэнгы үгэ хэлэhэн байна.

Суглаанда хабаадагшад республикын худалдаа наймаанай, хүн зоной хэрэглэмжэ ба hуудал байдал хангалгын хүдэлмэрилэгшэдэй 1972 ондо бэелүүлхэ социалис уялгануудые баталан абаа.

## РЕСПУБЛИКЫМНАЙ СУУТА МАЛШАД

...аймагай Ленинэй нэрэм... ...олхозой адуушан Цыбик Па...

Түнхэнэй аймагай Түнхэнэй совхозой мал адуулагша Дулма Тапхаева.

Социалис Ажалай Герой, Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой hаалишан Надежда Тадвашкина.

Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hаалишан Дарья Хабаргина.

Буряадай АССР-эй Габьяата малшан, Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозой гахайшан Любовь Корытова.

Хяагтын аймагай «Родина» колхозой hаалишан Софья Тимофеева.

# АРГА БОЛОМЖОЁО ГҮЙСЭД ХЭРЭГЛЭХЭ

## Железнодорожно район

Республикын ниислэл—Улаан-Үдын эгээл хүгжэнги промышленностьтэй Железнодорожно районой партийна эдэбхитэдэй суглаан болоо. «Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд, районой партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсээ. Партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. М. Беляков суглаан дээрэ элидхэл хэһэн байна.

Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүдые районой ажалшадай һайшаан дэмжэжэ байһан тухайнь элидхэлшэ тоогтоод, табан жэлэй түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай тодорхойгоор хөөрөө.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн болоходо, авиационно заводой парткомой секретарь Г. Д. Бондаренкадэ үгэ үгтөө. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар заводой коллективэй эршэ зоригтойгоор ажаллаһан тухай нүхэр Бондаренко мэдүүлээ.

Наука, техникын хүгжэлтые улам түргэдхэхэ, коллективэйнгээ дунда партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ заводой партийна комитет һаналаа онсо табина гэжэ нүхэр Бондаренко үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

— Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин машинистнүүд ашаа шэрэхэ үнгэрэгшэ жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид—декабриин 26-да дүүргээд, энэ жэлэй даабарие мүн лэ болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар бүхы хэмжээ абана, — гэжэ отделениин профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Ю. И. Федоренко суглаан дээрэ мэдүүлээд, электровозуудые сүүдхэ соо дунда зэргээр 1000 километр гүйлгэхын түлөө социалис мүрысөөн машинистнүүдэй дунда дэлгэрэнхэй гэжэ саашань хэлээ.

Барилга-хабсаралгын 3-дахи управлениин бригадир, Социалис Ажалай Герой Б. А. Полторацкий суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бригадынгаа ажахын тоосоондо оролһон тухай, жэлэйнгээ даабари дүүргэһэн тухай мэдээсэв. Нүхэр Полторацкий үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, бригадынгаа гэшүүдэй шэнэ жэлдэ бүри һайнаар ажаллаха байһан тухай хэлэбэ. Гадна районой барилгын организацинуудта мүнөө үедэ бии байһан дутагдалнууд тушаа тогтоо.

Железнодорожно районой партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ «Рембытприбор» заводой партийна организациин секретарь А. Е. Азаров, прибор бүтээлгын заводой директор И. С. Медведев, ЛВРЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо Ц. Ж. Аюшеев болон бусад үгэ хэлээ.

Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүдые һайшааһан тогтоол суглаан дээрэ нэгэн дуугаар баталан абтаа.

**А. КОЛДУНОВ,**
партиин Железнодорожно райкомой таһагые даагша.

## Ахын аймаг

Ахын аймагай түб тосхон Орлигто һаяхан партийна эдэбхитэдэй суглаан боложо, тэндэ партийна организацинуудай секретарьнар, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл хабаадалсаа. «Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд, аймагай партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудалаар элидхэлые КПСС-эй Ахын райкомой нэгэдэхи секретарь П. Д. Марзаев хэһэн байна.

Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые аймагай ажалшадай һайшаан дэмжэжэ байһан тухай элидхэлшэ тэмдэглэхэ зуураа, юһэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхэ талаар аймагай ажалшадай үмэнэ табигдаһан зорилгонууд тушаа тогтоо. Мяха, һү, нооһо гүрэндэ тушааха табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө аймагай малшад болон механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ шухала байһан тухай элидхэлшэ дурдаа.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэһэн хүн бүхэн партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые коллективүүдэйнгээ бүрин дэмжэжэ байһан тухай хэлэхэ зууруаа, шэнэ табан жэлэй туршада хэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд тушаагаа тогтобо.

Ахын экспедициин начальник нүхэр Моисеев эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, үнгэрэгшэ жэлэйнгээ даабарие геологуудай амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай, Зүүн Саянай байгаалиин баялигые саашадань улам һайнаар шэнжэлэн бэдэрхэ шухала байһан тухай дурадхаа.

— Манай «Улаан Аха» колхозой гэшүүд партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дэмжэн һайшааха зуураа, табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгоор дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа,— гэжэ тус колхозой парткомой секретарь Б-Н. С. Патархеев хэлээд, хүн зонине эд бараагаар, культурна, медицинскэ талаарнь хангалгые һайжаруулха тухай асуудалнуудта тогтоо. Колхозуудые зайн галаар хангаха хүдэлмэри ехээр унжагайржа байна гэжэ үгэ хэлэгшэ зааһан байна.

Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. П. Налханов ажахын асуудалнууд тушаа тогтоходоо, мяха, һү, нооһо абаха, гүрэндэ тушааха даабаряа дүүргэхэ зорилгоор колхозникуудай социалис уялганууды абажа байһан тухай, тэдэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мүрысөөнэй дүрим зохёохо шухала байһан тухай хэлээ.

Хатуу шэмэрүүн уларилтай Аха нютагай эрхэ байдалда таарамаар адууһа мал олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри эрхилхэ шухала байна. Энэ хэрэгтэ республикын хүдөө ажахын институдай, СССР-эй Н... нуудай академиин Сибириин ... дэлениин Буряадай филиала... дэмтэдэй туһалаа һаань, ... байгаа гэжэ нүхэр Налханов ... дүүлээ.

— Адууһа малай тоо ... олошоруулхын тула үбһэ ... ехээр абаха шухала, — «Коммунизм» колхозой түр... шэ Г. П. Аюшеев суглаан ... хэлээ.—Энэ зорилго шиид... тула сабшалан һайжаруулха ... ряалан үргэдхэхэ хэрэттэй б... Харин бүтээсэ ехэтэй, ... техникэгүйгөөр тарялалан, ... лан үргэдхэхын аргагүй. Т... һээ «Сельхозтехникын» ре... ликын нэгэдэл манние ма... техникээр туһалха зэргэтэй.

Аймагай партийна эдэбх... суглаанда КПСС-эй Буряад... комой секретарь А. А. Б... хабаадалсаа. Партиин Ц... ноябриин Пленумэй шиид... бүрин дэмжэһэн тогтоол су... дээрэ нэгэн дуугаар батала... таа.

**В. ГАЛСАНО...**
КПСС-эй райкомой хүд... мэрилэгш...

# Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

### Республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ Буряадай АССР-эй хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо тухай

### Буряадай АССР-эй Габьяата малшан

(Эхниинь 1-дэхи нюурта).

**Базарсадаева** Балмасу Содномовнада — Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой тугалшан.

**Бакиров** Михаил Николаевичта — Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозой мал адуулагша.

**Баторова** Жигмит Баторовнада — Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ совхозой тугалшан.

**Богомазова** Анна Йольевнада—Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой һаалишан.

**Будажапова** Цырен-Дулма Цыдендоржиевнада — Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тугалшан.

**Васильева** Анна Николаевнада Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой гахайшан.

**Власова** Варвара Александровнада — Кабанскын аймагай Байгалай совхозой һаалишан.

**Габдрахманова** Салима Габдрахмановнада — Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой һаалишан.

**Гармаева** Намжилма Будьяевнада — Зэдын аймагай «Мир» колхозой һаалишан.

**Гусев** Иннокентий Ильичтэ — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой нутаһадые үсхэбэрилэгшэдэй бригадир.

**Данзанова** Долгор Дарижаповнада — Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой мал адуулагша.

**Дашиева** Цындыма Гундуповнада — Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үнинэй һаалишан.

**Дондоков** Доржи-Лубсанда — Улаан-Үдын аймагай «Байгал» гэжэ һуралсалай ажахын һаалишан.

**Залуцкая** Людмила Петровнада — Кабанскын аймагай Шергинэй совхозой һаалишан.

**Калашникова** Ульяна Леонидовнада — Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

**Карачун** Михаил Захаровичта — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой һаалиин фермые даагша.

**Клементьева** Елизавета Милентьевнада — Улаан-Үдын аймагай Сотниковско шубуунай фабрикын шубуушан.

**Коновалова** Прасковья Яковлевнада — Баргажанай аймагай Баргажанай совхозой һаалишан.

**Коротова** Дора Трофимовнада — Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой һаалишан.

**Крюкова** Анна Нефедьевнада—Зэдын аймагай Оёорой совхозой техник-үрэжүүлэгшэ.

**Лисенков** Александр Кузьмичта — Хурамхаанай аймагай Һахалиин совхозой техник-үрэжүүлэгшэ.

**Мухарханов** Гарма Бадмаевичта — Яруунын аймагай Яруунын совхозой ахалагша үхэршэн.

**Орлова** Галина Александровнада — Улаан-Үдын шубуунай фабрикын шубуушан.

**Пальшин** Иван Тарасовичта — Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой мал адуулагша.

**Петрова** Анна Ивановнада — Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой һаалишан.

**Пурбуева** Мария Доржиевнада — Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой һаалишан.

**Путункеева** Норжима Норжимаевнада — Ахын аймагай «50 лет Октября» колхозой һаалишан.

**Рассадина** Елена Михайловнада — Хориин аймагай Үдын совхозой һаалишан.

**Садаева** Пурбо Хандаевнада—Захааминай аймагай Далахайн совхозой мал адуулагша.

**Самбилова** Сырма Доржиевнада — Хурамхаанай аймагай Һахалиин совхозой һаалишан.

**Сидорова** Екатерина Михайловнада — Улаан-Үдын аймагай Улаан-Үдын шахан таргалуулгын совхозой үхэршэн.

**Скуратов** Иван Яковлевичта—Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша.

**Смолина** Клавдия Владимировнада — Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой гахайшан.

**Сультимов** Аюр Тарбаевичта—Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой техник-үрэжүүлэгшэ.

**Султумова** Цыцерен Чагдуровнада — Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

**Суслова** Агафья Игнатьевнада — Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхозой һаалишан.

**Токмакова** Надежда Максимовнада — Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхозой һаалишан.

**Турубова** Прасковья Григорьевнада — Кабанскын аймагай Оймороной совхозой һаалишан.

**Федотова** Агафья Ивановнада—Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гахайшан.

**Цыбендоржиева** Ашагта Дугаржаповнада — Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой һаалишан.

**Цыдыпов** Цыренжап Очировичта — Яруунын аймагай Нисэнгын совхозой һаалишан.

**Цыренова** Долгор Батоцыреновнада — Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой һаалиин фермые даагша.

**Цыреторова** Цырен-Ханда Цыреторовнада — Хориин аймагай Хориин совхозой мал адуулагша.

**Челночкова** Нина Ивановнада—Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой һаалишан.

**Шактамаев** Жамса Бадмаевичта — Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой мал адуулагша.

**Ширапцынгеева** Дулмажап Гармаевнада — Загарайн аймагай Эрхирээгэй совхозой һаалишан.

**Яковлева** Евдокия Парамоновнада — Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой һаалишан.

**Яньков** Григорий Ивановичта—Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1972 оной январиин 21.

# БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

### Республикын колхоз, совхозуудай малшадые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республикын мал ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ үндэр үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар иимэ хүнүүдые шагнаха:

**Батомункуева** Мыдыгма Жигмитовнае — Яруунын аймагай Яруунын совхозой һаалишан.

**Батомункуев** Доржо Будацыреновичые — Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой главна зоотехник.

**Вставская** Евдокия Лазаревнае — Загарайн аймагай XXI-хи партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

**Грудинина** Екатерина Ивановнае — Зэдын аймагай Ленинэй орденто Борьёогой совхозой һаалишан.

**Дармаев** Бальжинима Цыбхеевичые — Хурамхаанай аймагай Аргатын совхозой мал адуулагша.

**Дымбрылов** Дамби-Нима Базаровичые — Яруунын аймагай «Победа» колхозой түрүүлэгшэ.

**Жамсуева** Дарима Жамсуевнае — Хориин аймагай Үдын совхозой һаалишан.

**Жигжитов** Бальжу Петровичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай Сутайн совхозой мал адуулагша.

**Иванова** Устинья Ивановнае—Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гахайшан.

**Кожевин** Петр Алексеевичые—Баргажанай аймагай Бодоной совхозой мал адуулагша.

**Кривогорницына** Галина Андрияновае — Улаан-Үдын шубуунай фабрикын шубуушан.

**Михалёва** Прасковья Петровнае — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой һаалишан.

**Оскорбина** Анна Савельевнае—Кабанскын аймагай, Шергинэй совхозой һаалишан.

**Рахвалова** Галина Григорьевнае — Улаан-Үдын аймагай ан үсхэбэрилгын «Забайкальский» совхозой ан үсхэбэрилэгшэ.

**Русанов** Иван Алексеевичые — Хяагтын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүдөө ажахын управлениин главна ветеринарна врач.

**Соколова** Евдокия Емельяновнае — Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой һаалишан.

**Соктоева** Намжил Гармаевнае — Захааминай аймагай «Победа» колхозой һаалишан.

**Таланкина** Елена Васильевнае — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой гахайшан.

**Терентьев** Иван Аниподистовичые — Баргажанай аймагай Баргажанай совхозой һаалиин фермые даагша.

**Толстихин** Александр Ксенофонтовичые — Хурамхаанай аймагай Һахалиин совхозой директор.

**Усольцев** Иннокентий Афанасьевичые — Түнхэнэй аймагай Ажалай Улаан Тугай орденто «Сибиряк» колхозой үхэршэн.

**Фалилеев** Валерий Петровичые — Хяагтын аймагай Хяагтын совхозой главна зоотехник.

**Шабанов** Владимир Николаевичые—Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

**Шангина** Нина Степановнае — Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой һаалишан.

**Эрдынеев** Бадмажап Цыреновичые — Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үхэр адуулагша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1972 оной январиин 21.

**Иван Владимиров** ... Үдын судна бүтээлгын ... эгээл залуу хүдэлм... нэгэн юм. Гэбэшье т... хүдэлмэридөө дүршэж... хабсаргагшын, элe... нууршанай мэргэжэл ... шудаланхай. Халаан... гөө даабарие тэрэ ... 100—120 процент ду... Эрхим ажалайнгаа ха... ниитын хүдэлмэридэ ... тэйгээр хабаадалсада... шын һургуулида һу... юм.

**ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И... миров.**

Д. Балдановай ...

# АМЖАЛТА, ТУЙЛАЛТАДА УРЯАЛ...

Бүлэг басагад цехэй начальник Ольга Никаноровна Ковалевае тойрошобо. Үсэгэлдэрэйнь ажалай дүнгүүд хүдэлмэрилэгшэдые һонирхуулангүй яахаб! Үндэршэг нюргатай, нарихан сагаан шарайтай басаган бултанһаа түрүүлэн:

— А-а, Ленэмнай түрүү зэргэдэ оробо б-шы? — гэжэ хоротойхоноор дуугараадхиба.

Хэһэн ажалынь хаана нюухабши, байгаа юм бэшэ гү? — гэжэ тэрэнтэй зэргэлжэ байһан нүгөөдэнь томоотойгоор Ленын түлөө харюусаба.

Оёдолой цехэй харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдэй буланда үдэр бүри шахуу иимэрхүү уулзалга, хөөрэлдөөнүүд боложо байдаг. Ушар юуб гэхэдэ, Хяагтын нэхэлгын фабрикын оёдолой цехэй эхин партийна организаци социалис мүрысөөнэй дүнгүүдтэ горитой анхарал хандуулдаг байна бшуу. Тус фабрикын парткомой секретарь З. В. Полонова нигэжэ хөөрэнэ: юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн фабрикын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо мэдээжэ болгохын түлөө оролдодогбди. Тиимэ болохолоороо харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд манай хүдэлмэридэ нилээд ехэ һуури эзэлдэг юм.

...Оёдолой цех соохи машинанууд нэгэ жэгдэхэнээр түернэ. Екатерина Федоровна Ивженкын хүтэлбэрилдэг оёдолшодой бригада 1971 ондо түсэбһөө гадуур спортивна 7 мянган костюм оёжо, цех соогоо түрүү һуури эзэлһэн тушаа Хүндэлэлэй самбар дээрэ бэшээтэй тоонуудые харахадаа ойлгожо абабабди. Ивженкын бригада байша оной эхинһээ ажалайнгаа эршые нэгэшье һуладханагүй.

«Мүнөөдэр хэн түрүүлжэ ябанаб?» гэһэн гаршагтай самбар дээрэ түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай аржыса бэшээд байхадань, үйлэдбэриинь бодото байдал бултанда мэдээжэ болодог ха юм. Оёдолой цех соохи самбар бусадһаа ямар илгаатайб гэхэдэ, бригадануудай түсэб дүүргэлтые харуулһан тоонуудтай зэргэлээд, түсэб дүүргээгүйшүүлэй, ажалдаа хожомдожо ерэгшэдэй нэрэ тэндэнь бэшэгдэдэг байна.

«Цехэй түрүүшүүл» гэһэн самбар мүн лэ бултанай анхарал татана. Тэндэнь түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй фото-... үгтэнхэй. Гэхэтэй ... та, цехэй хүтэлбэрилэгш... лай түрүү онол аргада ... рал хандуулна. Жэшээл... рүү оёдолшон Ирина Р... гай ажалай онол аргые ... шадабари болгохо гэһэ... хуудаһан гаргагданхай. ... даһанай дээдэ таладань ... вагай фото-зураг үгтэн... гээд тэрэнэй ажалай дү... хай тодорхойгоор бэшээтэ...

Ушар юуб гэхэдэ, ... Ирина Федоровна нэгэ ю... доо, нормын ёһоор 30,8 ... гаргашалха аад, 25,6 ... гаргашална бшуу. Эн... онол арга цехэй бүхы оё... дунда мүнөө дэлгэрү... байнхай.

Техническэ информа... лан, социалис мүрысөөн... мүүд, урмашуулгын ... «Дохёо сохинсобди» гэһэ... гаан хуудаһан — эдэ ... оёдолой цехэй харуулан о... ха хэрэгсэлнүүдые ул... болгожо, партийна орга... социалис мүрысөөе ул... дань һайнаар туһална ... дэглэхээр байна.

С. ОЧИ...

# СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

## Москвагайхидта гэрэл, дулаан элшэ нэгэ доро үгтэнэ

МОСКВА, (ТАСС-ай корр.). 250 мянган киловатт хүсэтэй теплокационно турбина Москвадахи ТЭЦ-22 гэдэгтэ хүдэлжэ эхилбэ. Энэ агрегат нэгэн доро дулаасуулха, электрын гэрэл үгэхэ шадалтай.

— Энэ турбина 300 мянган хүн зонтой районине гэрэлээр, халуун уһаар хангаха, дулаасуулха юм,— гэжэ Мосэнергын главна инженер Н. И. Серебрянников ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ. Тоолоод үзэхэдэ, энэ хадаа эгээл аша туһатай совет машина байһанаа харуулба. Киловатт-час электрын гэрэл, хүсэ гаргахын тулада энэ машинада дунда зэргээр 200 грамм түлишэ (условно) хэрэгтэй болохо байна. Энээнэй урда тээ Ураалай турбомоторно заводто бүтээн гаргагдадаг 100 мянган киловатт хүсэтэй турбинануудһаа энэнь 15—20 граммаар бага түлишэ гаргашалдаг байна.

Агаарта табигдахаһаа урид утаата газынь хүсэтэ электрическэ түхеэрэлгэдэ сэбэрлэгдээд гарадаг байха юм.

Энэ шэнэ агрегат тон богонихон болзор соо — хахад жэлэй туршада хабсарагдаа,— гэжэ Н. И. Серебрянников хөөрэнэ. Шэнэ табан жэлэй туршада энэ станцида үшөө хоёр иимэ турбина табигдаха, тиихэдэ Москвада хамта дээрээ 6 турбина бии болохо юм.

Люблино, Быхино, Кузьминок гэдэг һууринуудта ажаһуугшад, «Белая дача» гэжэ совхозой теплицэнүүд, мүн Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоз ТЭЦ-22 гэжэ станциһаа дулаасуулагдаха юм.

## НЭГЭ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ПРЕДПРИЯТИНУУД МҮРЫС...

«Красная роза» гэжэ Москвагай комбинадай коллектив адли предприятинууд — торгон бүдэй утаһанай Запорожско фабрикын, торгон бүд нэхэдэг Оренбургска комбинадай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүдтэй социалис мүрысөөнэй договор баталаа. Энээнэй үндэһөөр продукци ехээр бүтээн гаргаха, шанарыень һайжаруулхаар хараалагдана.

Социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тулада эдэ предприятинуудта эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудай хамтын түсэб табигданхай. Хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые һэлгүүлхэ, түрүү техн... нэбтэрүүлхэ, бүдэй хээ, ... һайжаруулха гэхэ мэтын ... жээнүүд хараалагданхай.

Ажалай бүтээсэ дээш... һэнэй ашаар 1972 оной ... декабриин 20-до дүүргээд ... дэхи табан жэлэй түрүүш... ёр жэл соо нэгэ миллион ... метр торгон бүд түсэбһ... дуур гаргаха гэжэ хэлсээ... лагшад уялга абаһан бай...

Профессиональна союз... Москвагай городской С... президиум «Красная роз... жэ комбинадай коллектив... хэл һайшаагаад, тэрэние ... предприятинуудта дэлгэр... гэжэ дурадхаба.

## Молдавиин шэнэ барилганууд

Гоёолтын материалнуудые бүтээн гаргадаг Кишиневтохи заводто керамическа плиткэнүүдые гаргаха цех ашаглалгада үгтэбэ. Энэ заводой тус цехэй коллектив энэ жэлдэ мянган дүрбэлжэн метр иимэ плиткэ Молдавиин ниислэлэй барилганиудта үгэхэ юм. Оньһожоруулагдаһан үшөө хоёр лини ашаглалгада оруулһанай һүүлээр энэ шэнэ үйлэдбэри 300 мянган дүрбэлжэн метр бүхэ бэхи, һайханшье, элдэбын хэмжүүртэй гоёолтын плиткэнүүдые жэл бүри үгэдэг болохо хараатай.

Барилгын индустриин хүсэ улам ехэдхэхэ, шэнэ табан жэлэй туршада Молдавида үзэгдөөгүй хурдан түргөөр гэр байрын барилга хэгдэхэ юм.

**(ТАСС-ай корр.).**
Кишинев.

## Коллективэй социальна паспорт

АНГАРСК. (ТАСС). Оронной зүүн зүгтэхи промышленна томо предприятинуудай нэгэн болохо Ангарскын нефтехимическэ комбинадта коллективэй социальна паспорт табигданхай. Комбинадай бүхы хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүдэй, алба хаагшадай наһан, эрдэм һургуули, үйлэдбэриин стаж, шагнал хайра болон урмашуулганууд, ниитын ажал яб... нууд согсологдожо, энээ... рынь үргэнөөр харуулагд...

Социологическа шэнжэл... дэй материалнуудай үнд... табигдаһан энэ документы... гэ бүлэгынь ажалшада... дынь сэгнэлтын ёһоор пред... тидахи ажалай эрхэ ну... байдал болон культурые ... хойлдог юм.

# ТОБШОХОНООР

КАЗАНЬ. Нижнекамска нефтехимическэ комбинадта изопреновэ каучук үйлэдбэрилэн гаргахаар хараалагдаһан түхеэрэлгэнүүд сагһаа нэгэ жэлээр урид ашаглалгада оруулагдаа. Тиимэһээ ороной предприятинууд түсэбһөө гадуур үшөө хэдэн мянган каучук нэмэжэ абаха.

НУКУС. (Узбегэй ССР). Дунда Ази—Центр гэжэ газопроводой «Тулей» гэжэ станциин һүүлшын гурбан турбокомпрессор ашаглалгада оруулагданхай. Энэ станци сүүдхэдээ 40—50 миллион кубометр «сэнхир түлишэ» дамжуулжа шадахаар болоторoo ехэ болоо. Ингээд байхадаа Дунда Азиин магистральна газопровод орон доторoo эгээл ехэ хүсэтэйнь болоо — эдэ соргонуудаар үдэр бүри 120 миллион кубометр газ худалдагдана.

ЛИПЕЦК. Новолипецкэ металлургическа заводто азотнотукова үйлэдбэриин гурбадахи технологическа лини ашаглалгада оруулагдаа. Энэ шэнэ комплекс хадаа коксохимиин үлэгдэлөөр үтэгжүүлгэ гаргалга 1,5 дахин ехэдхэхэ байна.

СОЛИКАМСК. (Пермскэ область). Техническэ дабһа гаргадаг фабрика продукциингаа түрүүшын тонноннуудые гаргаба. Калийна комбинадай үйлэдбэриин үлэгдэлнүүд иимэ дабһа гаргахада, түрүүшынхеэ түүхэй эд болгон хэрэглэгдэбэ. Химиин, металлургиин, энергетикын болон арадай ажахын бусад һалбаринууд Соликамскһаа 600 мянган тонно техническэ дабһа үдэр бүри абажа байха юм.

СЕВАСТОПОЛЬ. Атлантическа океанда агнуури хэжэ ябаһан «Алсу», «Пятигорск», «Феодосия», «Союз» гэжэ загаһа барижа хүргэдэг траулернуудай экипажнууд шэнэ жэлэй түрүүшын арбан хоногой туршада түсэбһөө гадуур хоёр мянган шахуу тонно загаһа бариһан байна. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, энэнь хоёр дахин ехэ болоно.

ТЮМЕНЬ. Южно-Кондинско леспромхоздо промышленна телевидениин түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулагдаба. «Тюменьлеспром» гэжэ нэгэдэлэй хойто зүгэй бүхы предприятинуудта 1973 оной эсэс болотор иимэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо.

КАЛИНИН. Хоёрдохи номерой силикатна заводто түсэбһөө үлүү үшөө нэгэ миллион хирпиисэ бүтээжэ гаргаба. Н... чигуудай тон наринаар ... һон автомадууд нэгэ хала... прессүүдһээ абаад, уур... лан хатаадаг вагонеткэнүү... мянган хирпиисэ ябтала... Нормонь 24 мянган юм.

МИНСК. Бүһэтэй зонд... шын костюм оёхын ... Минскэ камвольно ко... «Галактика» гэжэ шэнэ б... хэжэ гаргадаг болобо. ... жэлдэ энэ комбинадай хү... рилэгшэд 26 миллионһоо ... дүрбэлжэн метр бүд г... юм. Энэнь нёдондонойхи... хад миллионоор ехэ бай...

(ТАС...)

«Гипрогор» институдай олон тоото мастерскойнууд соо архитекторнүүд болон элдэб мэргэжэлтэ инженернүүд городуудые болбосон түхэлтэй болгохо түсэбүүдые табижа байдаг юм. Энэ зураг Георгиевск, Краснодар, Саратов болон Грозный городуудай шэнэдхэгдэхэ түсэб зохёодог 2-дохи архитектурна мастерской соо хэгдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): инженер И. Е. Маковоз, конструкторнууд И. В. Цветков, А. М. Александрова гэгшэд Шушенскдахи лекционно-выставочнэ залай проект зүбшэн хэлсэнэ.

# АГУУ БАГШЫН ЗОХЁОЛНУУД БУРЯАД ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

...кы дэлхэйн ажалшадай вождь, ...Владимир Ильич Ленинэй ...хэ үзэл сурта.л. тэрэнэй хэтэ ..., сэсэн мэргэн һургаалта зо...удые со... ...гүрүү үзэлтэй олониитэ арад ...удалан үзэдэг, ехэтэ һонирхон ...аг байна.

...ай орондо Совет засагай тог...оо хойшо 1969 он болотор ...Ленинэй зохёолнууд харин ...дай болон манай ороной ...л арадуудай хэлэн дээрэ 341 ...он хэһэгээр хэблэгдэһэн нам... Дэлхэй дээрэ Ленинэй зо...уудай оршуулга тоогоороо нэгэ...һуури эзэлдэг. Һаяхан Лени...зохёолнууд маратхи, милайяли, ...аб хэлэн дээрэ оршуулагдаа.

...инизмын агуу ехэ үзэл сур... ...үнэхөөрөө үнэтэ зүйл болоһон ...Ленинэй зохёолнуудай хүсэд ...улбари дэлхэйн арадуудай оло...хэлэн дээрэ хэблэгдэн гаргагдан...

...ээ багша Ленинэй алдарта ...дашарамдуулан, зохёолнуу...олон тоото хэлэн дээрэ дэлгэ...аража байнхай. Агууехэ багша ...эй гайхамшагта зохёолнуудһаа ...л абажа, буряад арадшье шэнэ ...лис байдал зохёон байгуулха ...алатай байгаа ха юм.

...уряадай республикын тогтохотой ...үшөө 20-ёод онуудта В. И. ...эй зохёолнууд буряад хэлэн ...оршуулагдажа эхилһэн юм. ...саһаа В. И. Ленинэй зохёол...удаа дараалан буряад хэлэн ...хэблэгдэжэл байдаг. Эдэ жэл...э хамта дээрээ жараад ном ...эн, буряад хэлэн дээрэ гаран...

...ээ 1924 ондо Дээдэ-Үдэ хото... И. Ленинэй 1920 оной октяб...2-то Залуушуулай Россин ком...союзай Бүхэроссин III съезд ...хэлэһэн үгэ «залуушуулай ...ай зорилгонууд» гэһэн ном буряад хэлэн дээрэ оршуулагдажа хэблэгдэһэн байгаа. 1925 ондо оршуулагша Б. Цыренжапов В. И. Ленинэй коопераци тухай бэшэһэн статья, хэлэһэн үгэнүүдые суглуулһан «кооперации тухай хэлэһэн ба бэшэһэн зүйлнүүд» гэһэн гаршагтай номыень оршуулжа, гурбан мянган хэһэгээр хэблүүлээ бэлэй.

1925 ондо хуушан монгол алфавит дээрэ «хүдэлмэришэд ба таряашад эмэгтэйшүүл тухай» гэһэн суглуулбари Буряадай эрдэмэй комитет хэблэһэн байгаа. Буряадай элитэ эрдэмтэ, профессор Гомбожаб Цыбиковэй оршуулһан «Таряашад тухай статьянууд ба хэлэһэн үгэнүүд» гэһэн ном 1926 ондо гаргагдаа. 1930 ондо хуушан монгол алфавит дээрэ поэт-уран зохёолшо Цыденжап Дондубэной оршуулһан «Октябриин сэгнүүдтэ зорюулжа В. И. Ленинэй хэлэһэн үгэнүүд» хэблэгдэһэн. 1933 ондо лата алфавит дээрэ В. И. Ленинэй «Карл-Маркс», «Коммунизмда зүүнэй тала баримталһан «үхибүүн ёһоной үбшэн», «РСДРП-гэй II съезд тухайда домог», «Карл Марксын сурталай түүхэтэ хуби заяан» гэһэн зохёолнууд буряад хэлэн дээрэ оршуулагдажа хэблэгдэнхэй.

1938—1940 онуудта «Марксизм ба восстани», «Европын холбоото штадууд гэжэ лозунг тухай», «Багашье хадаа һайниинь дээрэ», Иван Васильевич Бабушкин», «Фридрих Энгельс», «Агуу ехэ үүсхэл» гэжэ номууд оршуулагданхай.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ В. И. Ленинэй зохёолнууд буряад хэлэн дээрэ оршуулагдаа. Арад зоной дунда суурхаһан олон тоото зохёолнууд оршуулагдан хэблэгдээ. Нэрлэбэл: «Гүрэн тухай» Ородой социал-демократуудай зорилгонууд», «Совет засагай ээлжээтэ зорилгонууд» гэхэ мэтэ номуудынь оршуулагдаа һэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ В. И. Ленинэй зарим зохёолнуудай тусхай тематикаар суглуулагдаһан согсолборинууд гарадаг. 1959 ондо «Марксизмые хамгаалан, ревизионизмда эсэргүүгээр бэшэһэн зохёолнууд», 1960 ондо «СССР-тэ социализм, коммунизм байгуулгын асуудалнууд», 1961 ондо «Шажан тухай», 1962 ондо «Коммунис ёһоной хүмүүжүүлгэ тухай», 1963 ондо «Ажалай бүтээсэ тухай», 1967 ондо «Совет социалис демократи тухай» гэхэ мэтэ согсолборинууд хэблэгдэнхэй.

Мүн тиихэдэ агуу багшымнай зохёолнууд хэдэ хэдэн дахин хэблэгдээ бшуу. Жэшээлхэдэ, «Залуушуулай Союзай зорилгонууд» 1924, 1947, 1961, 1962 онуудта хэблэгдэнхэй. «Агууехэ үүсхэл», «Багашье хадаа һайниинь дээрэ»... Фридрих Энгельс», «Карл Маркс», «Коммунизмда зүүнэй үзэл баримталһан «үхибүүн ёһоной үбшэн», «Коопераци тухай гэхэ мэтэ зохёолнууд хоёр, гурба дахин хэблэгдэнхэй.

Имагтал Совет засагай үедэ жаргалта буряад арад өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ агуу багша Ленинэй зохёолнуудые уншаха, шудалха аргатай болоо бшуу. Тиихэдэ В. И. Ленинэй зохёолнуудые буряад хэлэн дээрэ оршуулга хадаа үндэһэн буряад хэлэнэй шэнэ шэнэ терминүүд болон үгын холбоо найруулгануудаар баяжаха хэрэгтэ ехэхэн нүлөө үзүүлһэниинь мэдээжэ.

Совет ороной, бүхы ажалшадай манай орондо үргэн далайсатайгаар коммунизмын байгуулагдажа байһан үедэ ленинизмын илалта түгэлдэр түгые бүри дээшэнь үргэжэ, Ленинэй зааһан замаар түрэл Коммунис партиингаа хүтэлбэреэр урагшаа дабшажа байһан сагтамнай эдэ номуудай тон ехэ удха шанартай байһаниинь хэлэтэшье элитэ.

**Н. ДУГАРОВ.**

...омсомол басаган ...тина Афана...а 10-дахи класс ...эһээр Улаан...н нооһо угаа... фабрикада ...лажа эхилээ. ...мүнөө табада...элээ эндээ хү...э байна. Орол...ой бэрхэ ажа...аа Валя сугтаа ...дэг нүхэдтөө ...тэй болонхой.

...РАГ ДЭЭРЭ: ...анасьева ажал...

...БАЛДАНОВАЙ фото.

---

# ИЛЬИЧЭЙ ХАНИ НҮХЭР

*Г. М. Кржижановскиин түрэһөөр 100 жэлэй ойдо*

Глеб Максимилианович Кржижановский Россие электрижүүлхэ түсэб тухай элидхэл Бүхэроссин Соведүүдэй VIII съезд дээрэ хэжэ дүүргэхэдээ, «Бүтээһэн хэрэгүүдэйнь байса хабсагайнууд мэтэ батаар үлэхэ» ерээдүйн хүнүүд — зохёон байгуулагшад тухай хэлэһэн юм. Хараалагдаһан хэрэгэй дүүргэгдэхэ байһанда түгэс этигэлээр нэбтэрһэн эдэ үгэнүүдынь хүйтэн, бүүдэгэр зал соо хэлбэришэгүй найдамтайгаар ханхинан дуулдаа бэлэй. 1920 оной декабрь. ГОЭЛРО-гой түсэб саарһан дээрэл бэшэгдээд байһан...

Совет Россин «түрүүшын инженер» болохо, тус ороной ойрын ерээдүй сагай электрын элшэ хүсэнэй проект табилгые Владимир Ильичэй даалгабаряар хүтэлбэрилхэ зол хубиин Кржижановскидо тудаһаниинь тушаан болоһон ябадал бэлэй юм. Коммунис партиин эгээн үнинэй гэшүүдэй нэгэн, «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөрүүлхын түлөө тэмсэлэй союзай» талаар Ленинэй дүү соратнигынь боложо революционерэй зам эхилһэн энэ хүн подпольщигой хэсүү һургуули, хаанта засагай түрмэнүүд ба сүлэлгэнүүдэй «университедүүдые» гараһан байгаа. Партиин зоримгой тэмсэлшэ, бэлигтэй бэрхэ инженерһээ гадна, мүн поэт байһан. Залуу Глеб Кржижановскиин бэшэһэн «Варшавянка», «Красное знамя» гэжэ, хуушардаггүй дуунуудай үгэнүүд мүнөөшье, революционно һайндэрнүүдэй үедэ дуулдадаг...

50 жэлэй урда тээ, республикымнай хүндэ хүшэр байдалда оруулһан угырал, һандаралай түлэг үедэ, ГОЭЛРО-е хараалха гээшэ үнэхөөрөө «хэмһээ гадуур зоримгой ябадал» байһан юм гэжэ Кржижановский өөрөө бэшээ һэн. Ороной гээгдэлые богонихон болзор соо усадхан зайсуулхаар эрид шиидэһэн, партиин зоримгой ябуулга байгаа. Партиин тон шухала, программна хэрэгүүдэй нэгэн бологшо ленинскэ энэ түсэб урагшаа дабшалгын угаа ехэ алхам байһаниинь мүнөө элеэр харагдана.

Мүнөөнэй дэлисэ далайсын талаар абажа харабал, даниие ехэ бэшэ шэнги: 10 жэл соо миллион хахад киловатттhaa үлэ мэдэг дээшээ хүсэтэй 30 шахуу электростанци бариха зорилго табигдаһан байха. Гэхэ зуура, тэрэмнай революциин урда тээхи Россин элшэ хүсэнэй хэм хэмжээе эрид шууд — 10-15 дахин ахижа гараха, мүн граждан дайнай жэлнүүдтэ үйлэдбэрилэгдэдэг электрын элшэ хүсэнэй хэм хэмжээе хэдэн зуугаад дахин үлүүлхэ байба. Тиихэ сагта тодорхойлон хараалжа болохо али бүхы арга боломжые хэрэглэн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, промышленность, хүдөө ажахы, транспорт хүгжөөлгэдэ, түлишын асуудал шиидхэлгэдэ электрын элшэ хүсэнэй нүлөөлхэ гол шэглэлнүүд тодорхойлогдоо бэлэй...

Г. Кржижановский бүри хожом, үндэр наһатай болоод байхадаа нигэжэ омогорхон бэшэһэн юм: 1951 ондо СССР дотор 150 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдөө. Үльгэр соо хэлэгдэдэгтэл нимэ түргэн дабшалта имагтал намда, бусад наһажаал хүнүүдтэ, илангаяа эли тодоор харагдана гээ һэн. Удаадахи гурбан табан жэл нилээд сула «нэмэлтэ» оруулаа—1971 ондо 800 миллиард киловатт-час хүрэтэр үйлэдбэрилэгдөө. Харин мүнөөнэй, юһэдэхи табан жэлэй эсэс тээшэ манай орон 100 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилдэг болохо!

Партиин, гүрэнэй даалгабаринуудые ходоодоо жэншэдгүй, шэн нэтэрүүгээр дүүргэдэг байһан (арбан жэлдэ Госпланиие толгойлһон, түрүүшын табан жэлэй түсэб табилгада хабаадаһан) Г. М. Кржижановский зохёол бэшэхын тула саг олохо уялгатайб гэжэ тоолодог байба. Тиин олон статья, хэдэн номуудые бэшэһэн юм.

Глеб Максимилианович сэльхэл, дурасхаалдань тон үнэтэй һанагдадаг юумэеэ—Ильич тухай дурдалгануудаа дахин, дахин дабтадаг байгаа. «Агууехэ Ленин», «Сэсэн бодолто, революционер», гэһэн номуудынь — Ленинэй сургаал бодолой уг баялигые абьяастайгаар тайлбарилһан номнол, вождь тухай, ёһото хүн тухай, аха нүхэр тухай, жэшээ абамаар мүнхэ образ тухай тэрэниие таниха мэдэхэ хүнэй хөөрөөн болоно.

«Ленинэй зохёолнуудые ходо ходо уншаха, тэдээгээрээ хүн зондо хүртөөн заяаһан хэмжээлэшэгүй баялигыень шудалхые дурадхахаһаа үлүү зүбшэл үгэжэ шадагдахагүй,—гэжэ Кржижановский бэшээ һэн.

Үнинэй революционер энэ арюун һайхан жэшээе халан абажа, бүхы наһаяа партиин, арадай хэрэгтэ зорюулһан байна. **(ТАСС).**

---

# АРАДАЙ АША ТУҺАДА

Арба нэгэн жэлэй саада тээ Африкада бэеэ даанхай шэнэ гүрэн— Сомалиин республика тогтоо һэн. Сомалиин арад эрхэ сүлөөтэй болоод, колониализмын үлэгдэлнүүдые дары усадхахын, национальна экономико — үнэхөөр бэеэ дааһан байдал бии болгохын тула эрид шууд тэмсэжэ эхилээ. Гэбэшье тэрэ үеэр гүрэнэй засаг түрые барижа байһан буржуазин ба феодализмын түлөөлэгшэд харин ехэ баяшуулай һабарһаа мултарха, арад зоной байдал һайжаруулха тухай бододоггүй, харин өөһэдөө хайшан гээд баяжахаб гэжэ бодомжолдог байгаа.

1969 оной октябрьда ороной түрүү үзэлтэй хүнүүдэй гүрэнэй засаг гартаа абахада, орониинь угырэн хооһорхын туйлда хүреэд байһан юм. Сомалиин арад шэнэ засаг түрэдэ ехэ туһа хүргэһэн, дэмжэһэн байгаа. Энэнь үнэхөөрөө арадай, шэнэ гүрэн байгуулгын эхин байгаа. Уг зорилгонь юун байгааб гэхэдэ, колониализмын һүүлшын үлэгдэлнүүдые үндэһөөрнь үгы хэхэ ябадал байһан юм. Ажал ябуулгынь программа болохо «Революциин харти» гээшые революционно шэнэ засаг баталан абаа һэн.

Тиигэһэнэй һүүлээр уданшьегүй хоёр ороной хоорондын экономическа, техническэ харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ үрэтэй һайн аргануудые шэнжэлхын тула Совет делегацине толгойлжо Сомалиин Демократическа республикада ошоо һэм. Би урда тээнь Сомалида ошодог байгааб. Тиимэһээ орон дотор болоһон хубилалтануудые гансата обёорооб.

Верховно революционно соведэй президент Мохамед Саид Барритай уулзалгаа хэзээдэшье мартагдахагүй ха. Бидэнтэй — Совет ороной түлөөлэгшэдтэй тэрэ уулзажа, хани халуунаар хөөрэлдөө һэн.

— Манай революци — гүрэнэй юрын эрбалта бэшэ, засаг баригша дээдэ тушаалтадай һэлгэсэлдээн бэшэ юм,— гэжэ тэрэ хэлээ бэлэй.— Манай революци арад зоной дура хүсэл бэелүүлхэ, арадайнгаа ажабайдалые һайжаруулха уг зорилготой.

Ойрын жэлнүүдтэ ороноо экономическа талаарнь хүгжөөхэ түсэб тухайда президент бидэндэ хөөрөө. Манай правительство социально-экономическа түрүү хубилалтануудые хэхэ, Советскэ Союз болон бусад социалис гүрэнүүдтэй хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ оролдолго гаргана гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

Советскэ Союзай туһаламжатайгаар тогтоогдоһон промышленна предприятинуудые харин капиталай мэдэлдэ оруулха гэжэ Сомалиин хуушанай засагаархид оролдодог байгаа. Революционно правительство эдэ предприятинуудые арад зоной аша туһада шадаал һаа түргөөр зорюулха гэжэ шиидэнхэй. Кисмайо хотын мяханай комбинат богонихон болзор соо түгэс хүсөөрөө хүдэлжэ эхилээ, Лас-Хоредохи загаһанай консервын предприяти бүтээн гаргадаг продукциня үшөө ехэ болгоо. Могадишодохи һүнэй завод оронойнгоо ажалшадые сагаан эдеэгээр хангана. СССР-эй туһаламжаар Бербертэ баригдаһан гүнзэгы порт ороной экономикын хүгжэлтэдэ ехэ удха шанартай. Энэ порт мүнөө гүрэндөө горитой олзо оруулдаг болонхой. Гүрэнэй больница, типографи, дунда һургуули болон радиостанци амжалтатай хүдэлнэ. Ороной нютаг бүхэндэ хүдэлдэг Совет эмшэд ба багшанар суутай, магтаалтай болонхой.

«Революциин харти» дотор хараалагдаһан программын ёһоор харин банкнууд, «Аджип», «Шелл» гэжэ нефтиин компанинуудай филиалнууд, страховой зарим фирмэнүүд, электрын элшэ хүсэ, саахар үйлэдбэрилдэг Италиин ба Сомалиин хамтын бүлгэмүүд арадай правительствын мэдэлдэ абтаа. Эдэ бүхы аграрна хубилалтануудтай хамта ороной экономикодо гүрэнэй секторэй бүлюу байдал эзэлэлгэ хангагдаад, тэрэнэй саашанхи хүгжэлгэдэ шухала арга олгогдоо.

Революционно правительство урдаа табиһан зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлжэ байна. Сомалиин арадай түлөөлэгшэ. Верховно революционно Соведэй гэшүүн Юсуф Элмигэй КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэлэһэнэй ёһоор, социализм ба империализмын дарлалтаһаа гараха арга боломжо хангаха гэжэ Сомалиин правительство тоолоно.

СДР-эй Верховно революционно Соведэй президент Мохамед Саид Барриин Советскэ Союзда һаяхан ерэһэн ушар Совет ба Сомалиин арадуудай хани барисаанай, харилсаа холбооной хүгжэлтэдэ шэнэ шата болохонь дамжаггүй.

**А. АРТЕМЬЕВ,**
**(АПН).**

---

## Ажалшадай бэшэгүүдһээ

### ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА ГАРАА

Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхозой һүнэй фермын коллектив социалис мүрысөөндэ һараһаа һарада түрүү һуури эзэлдэг. Фермын һаалишад һаажа байһан үнеэн бүриһөө декабрь һара соо 184 килограмм һү һаагаад, аймаг соогоо 2-дохи һуурида гараба.

КПСС-эй райком болон аймсоведэй гүйсэдком фермын коллективтэ баяр баясхалан хүргөөд, аймагай Хүндэлэлэй самбарта гаргаа, колхозой правлени болон парторганизациин зүгһөө Улаан тугхан, мүнгэн шан барюулагдаа.

Фермын һаалишад ехэ һү һаахаһаа гадна, үнеэдэй һубайрхалгын тула тэмсэл хэдэг. Тиин 169 толгойһоо 160 тугал үнгэрһэн жэл абаһан байна. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ зарим үнеэд хоёр дахиншье тугаллаһан. Мүнөө үнеэд болон хашарагууд искусственна аргаар хуу үрэжүүлэгдэнхэй. **Ю. ВОРСОБА.**

### БАРИЛГА ХЭГДЭНЭ

Жэл ерэхэ бүри Тээгдэ тосхо... түхэл шарайе үндэр томо гэр...д шэмэглэнэ. Һүүлэй жэл...тэ энэ нютаг танигдахаар бэ... болотороо хубилаа. Тээгдын ...да һургуулида спортын шэнэ ..., кательнэ баригдажа, ашаг...гада үттөө.

...Курбын совхоздо барилгын ...хай бригада эмхидхэгдэһэн ... Бригадые хүтэлбэрилэгшэ пенсионер Даша Бальжиров, дүй дуршалтай болоһон барилгашан Доржо Баранзаев, Пётр Багаанов гэгшэд абьяас ехэтэйгээр хүдэлжэ, һайн амжалта туйлана.

Энэ бригадын ажалшадай хүсөөр олон шэнэ барилганууд болзор соогоо бодхоогдонхой.

**Ш-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.**
Хориин аймаг.

---

## Редакцида харюусана

### «...ДЭМЫ ТАБИҺАНАЙ ХОЙШОЛОН»

Иимэ гаршагтай Будамшуугай шүүмжэлэл манай газетын 1971 оной ноябриин 20-ной номерто толилогдоо һэн. Хурамхаанай аймагай Аргатын дунда һургуулиин һурагша байһан В. Санжиева сугтаа һурадаг Самажаб Раднаевватай үдэшэлэн уулзаад, хани нүхэрөө сохёо. Тиигээд Самажабынь удаан саг соо үбшэлжэ, больницада эмшэлүүлээ, мүнөөшье бэеынь элүүр һүрхэй һайн бэшэ гэжэ шүүмжэлэгдэһэн байгаа.

Энэ хэрэгые Буряадай АССР-эй прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд дахин шалгажа үзэһэн байна. Тэрэ шалгалтань үнгэрһэн жэлэй декабрь һара соо дүүргэгдэжэ, Санжиева Хурамхаанай аймагай арадай сүүдэй урда зогсобо. Тэрэниие нэгэ жэлэй туршада залан һажаруулгын хүдэлмэридэ хабаадуулжа, һара бүриинь салин хүлһэнһөө 20 процентыень дараажа байха гэһэн шиидхэбэри Хурамхаанай аймагай арадай сүүд гаргаһан байна.

Энээн тухай республикын прокурорэй орлогшо П. Коростылёв манай редакцида мэдээсэбэ.

---

## Социалис оронуудаар

### АХА ДҮҮ ОРОНУУДАЙ АКАДЕМИНҮҮДЭЙ ХОЛБООН

ВАРШАВА. 1972 оной эхеэр уласхоорондын үшөө нэгэ научна түб мүндэлбэ. Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин наукануудай академинүүдэй түлөөлэгшэд Польшын ниислэл хотодо Уласхоорондын математическа түб эмхидхэхэ тухай хэлсээндэ гар табяа. Эрдэм, техникын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ гэһэн социалис оронуудай наукануудай академинүүдэй оролдолгые залан жолоодохо хэрэгтэ энэ шэнэ зургаанай дүүргэхэ үүргые Польшын эрдэмтэд үндэрөөр сэгнэнэ.

Социалис оронуудай экономикын харилсаа холбооной программа бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулха энэ уласхоорондын математическа түб хадаа Польшын Наукануудай академиин математическа институдай үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдохо юм.

Түс түбэй аудиторинууд энэ жэлдэ түрүүшынгээ шагнагшадые уриха. Эдэнь долоон ороноһоо ерэхэ математигууд болоно. Математическа шэнжэлгын үндэһэ һуури шудалха хахад жэлэй хуралдаанда тэдэнэр хабаадаха байна. Энэ хэлсээндэ гар табиһан долоон ороной түлөөлэгшэдэй ээлжээлэн толгойлхо Эрдэмтэдэй совет дурсагдаһан түбэй хүдэлмэри хүтэлбэрилхэ юм.

### ГДР-тэхи АГРОХИМИИН ТҮБҮҮД

БЕРЛИН. ГДР-эй элдэб районуудта байгуулагдаһан агрохимиин түбүүд хүдөө ажахын ашаг үгэсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэдэг байна. Республика дотор тиимэ 180 түб тоологдоно. Мүнөө үеын техникээр, тэрэ тоодо хүдөө ажахын авиациин самолёдуудаар хангагдаһан эдэ түбүүд хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудые минеральна үтэгжүүлгээр хангадаг, полииe һалхинһаа хамгаалхын тула ехэ хүдэлмэри хэдэг.

Мүнөө ГДР-тэ агрохимиин үшөө 90 шэнэ түб байгуулагдажа эхилээ.

### БЕЛГРАДАЙ ЗАВОДОЙ ПРОДУКЦИ

БЕЛГРАД. СФРЮ-гэй ниислэл хотодо «ИМТ» гэжэ машина бүтээдэг нэгэдэлэй коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 1000 трактор бүтээн гаргаа. Орон доторхи, мүн хилын саана зах хизгаарта бүтээсэ ехэтэй, элдэб түхэлэй 12 мянган шэнэ түхэлэй трактор эльгээгдээ.

Югославиин машина бүтээгшэд мүнөө жэлдэ 13500 трактор бүтээн гаргахаар түсэблэнэ. Түс нэгэдэлэй конвейерһээ «ИМТ-576», «ИМТ-586» гэһэн шэнэ түхэлэй тракторнууд гараха юм. 1975 ондо 22 мянган трактор бүтээн гаргагдадаг болохо.

### ТҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛЭЭ — БОЛЗОРҺОО УРИД!

УЛААН-БААТАР. Улаан-Баатарай промкомбинадай камвольно-сэмбын фабрикада «Түсэбтэ табан жэлээ — болзорһоо урид!» гэһэн һайшаалтай үүсхэл гараһаар тэбхэр нэгэ жэл болобо. Бүд нэхэгшэ, залуу басаган Б. Гунжилам энэ үүсхэл гаргаһан байгаа. Бүд нэхэгшэ басаганай ажалайнь намтар юрын юм. Зургаан жэлэй саада тээ арбадахи класс дүүргэөд, фабрикада ажаллахаяа ерээ бэлэй. Б. Гунжилам шэнэ мэргэжэлэйнгээ «нюусые» зоримгойгоор «нээжэ» эхилээ һэн. Монгол совет мэргэжэлтэд энэ хэрэгтэнь ехэ туһа хүргөө. Уданшьегүй Гунжилам үйлэдбэриин түрүүшүүлэй нэгэн болоо.

Хамта ажалладаг нүхэдэйнгөө дүй дуршалые халан абажа, арга боломжонуудаа наринаар хаража үзөөд, табан жэлэй үйлэдбэриин түсэбые гурбан һара хахад урид дүүргэхэ уялга абаһан байна. Бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд Гунжиламай үүсхэлые һайшаан дэмжээ. Республикын барилганууд, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд ба госхозуудта тэрэнэй үүсхэл үргэлжэлүүлэгшэд олон боложо байнхай.

### ДРВ-гэй АЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТАНУУД

ХАНОЙ. ДРВ-гэй промышленна предприятинууд, хүдөө ажахын кооперативууд 1972 оной арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө «Ажалай амжалтануудай хабар» гэһэн хүдэлөөндэ улам олоороо хабаадажа байна.

Республикын ажалшад шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ ажалай ехэ амжалтануудые туйлаба гэһэн мэдээсэлнүүд ороной хото гэрэдүүдһээ, хүдөө нютагуудһаа ерэжэл байдаг. Жэшээлхэдэ, Хонгай-Камфа гэжэ нүүрһэнэй бассейнэй шахтернууд үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һаратай сасуулбал, нүүрһэ малталгаяа 1,35 процентээр дээшэлүүлээ.

Ханойн механическа заводой металлистнууд январиин түрүүшын 10 үдэр соо үйлэдбэриингөө даабарие 50 процентээр үлүүлээ.

Хайфоной «Зуенхай» гэжэ механическа заводойхид жэлэйнгээ түсэб 30 процентээр үлүүлхэ уялга абаа.

### ФИДЕЛЬ КАСТРО ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ГАВАНА. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро сэрэгэй һуралсалда хабаадагшадай урда үгэ хэлэбэ. Революционно Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй (РВС) 15 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Кубын арадай баяр ёһололой түгэсхэлтэй холбоотой сэрэгэй һуралсал Пинар-дель-Рио провинцида болоһон байгаа. ЦК-гай хоёрдохи секретарь, РВС-эй министр Рауль Кастро, ороной партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд, сэрэгэй делегациин гэшүүд һуралсалай үедэ байлсаа.

Ф. Кастро маневрнуудта хабаадалсаһан бүхы соединенинүүдэй зорилгоёо нягта холбоотойгоор дүүргэһыень тэмдэглээд, РВС-эй сэрэгшэдэй дайшалхы бэлэдхэлые үндэрөөр сэгнээ.

Маневрнуудай һүүлээр сэрэгэй парад болобо.

### ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛДЭНЭ

ПХЕНЬЯН. Арадай засагта Корейн хүдөөгэй ажалшад баян ургаса хуряахын тула тарилгадаа һайнаар бэлдэнэ.

Хаа хаанагүй тракторнууд болон бусад техникэ заһабарилагдана, үтэгжүүлгэ зөөгдэнэ. Нютаг нютагай хурьһэнэй ба уларилай илгаае хараада абажа, үрэһэ хүрэнгын ехэ ургасатай сортнуудые бэлдэжэ байна.

Хүдөө ажахын кооперативууд уһалууриин шэнэ түхеэрэлгэнүүдые барина. Промышленностьнь хүдөө ажахыда ехэ туһа хүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Урда Хванхэ гэжэ провинцида тракторнуудай запасной частьнуудые бүтээн гаргаха предприяти бодхоогдоо.

(ТАСС).

ГДР. Үхибүүдэй түлөө оролдолго хадаа социалис гүрэнэй эгээл һайн һайхан ёһо заншал болодог ха юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Берлин городой үхибүүдэй саадта физкультурын урогой үедэ. Шверин городой окружной поликлиникэдэ һургуулида орохо үхибүүдээ бэеын элүүр энхые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

## МОДОШОД-ДЕЛЕГАДУУД СЪЕЗДДЭ МОРДОБО

СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай IX съезд январиин 24-дэ Москва хотодо нээгдэхэнь. «Забайкаллес» комбинадай хүдэлмэришэдөөр һунгагдаһан делегадууд энэ съездын хүдэлмэридэ хабаадалсахаар мордобо.

Жэлһээ жэл бүри ехэ модо бэлэдхэжэ, комбинат соогоо нэрэтэй солотой болоһон Хурамхаанай леспромхозой бригадир Василий Парамонов тэдэнэй дунда бии. Василий Петрович Парамоновой даадаг бригадын модошод үнгэрһэн жэл соо 46.423 кубометр модо бэлэдхэһэн байха юм. Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабариһаа гадуур 50 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ уялга абанхай. Энэ зорилгоёо хүсэлдүүлхын тула улам габшагайгаар хүдэлжэ байнад.

Хандагатайн леспромхозой бэрхэ жолоошон М. Д. Эрдынеев, Шулуутайн леспромхозой тракторист В. С. Левченко, Онохойн модоной комбинадай хүдэлмэришэн Е. Б. Сультумова гэгшэд съездэ хабаадалсахаяа мордобод.

**Н. ПЛАТОНОВ.**

## ОЛЗОБОРИЛГЫН АЖАХЫ

Ахын аймагай Совэдэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр «Окинский» гэжэ ан олзоборилдог ажахын бии болгогдоһонһоо хойшо гурбан жэл болобо. Хэды тиигэбэшье ажахы түсэб даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэдэг юм. Жэшээлхэдэ, 1971 ондо үнэгэнһөө олзо оруулха түсэбөө 303,6 процентээр дүүргээ. Хэрмэ олзоборилгые 3 дахин ехэ болгоо. 1971 ондо элдэб продукци урда 1970 онойхиһоо 67000 түхэриг үлүү худалдаа.

Энэ шэнэ ажахын материальна баазаа һайжарха. Ашаглаха техникэшье бии юм.

Тус ажахы хадаа гансал хэрмэ, булга олзоборилхо бэшэ юм ааб даа. Зэрлиг ан гүрөөлэй мяха, һамар, жэмэс суглуулха ёһотой.

**В. ГАЛСАНОВ.**

## ЧЕМПИОНУУД ТОДОРБО

Екатерина Ивановна Грудинина — Зэдын аймагай Ленинэй ордентэ Борьёогой совхозой эрхим һаалишан. Энэ нүхэр юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын он соо даажа абаһан бүлэг үнеэдһээ 56000 гаран килограмм һү абаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 3091 килограмм һү һааһан байна. Тиигэжэ тансашье совхоз соогоо бэшэ, мүн аймаг дотороо эрхимлэһэн байха юм.

Мүн энэ совхозой Нугын һаалиин фермын мал адуулагша Галсан Цыренович Банзаракцаев баһал аймаг дотороо түрүү һуури эзэлбэ. Тэрэнэй ажалладаг фермын коллектив 1971 оной туршада һү һаалгаар аймагай һаалиин фермэнүүдэй дундаһаа шалгарһан байна.

Аймагай «Мир» колхозой тугалшан Ригжит Шараповна Жамсуева шударгы ажалаараа һураг сууда гараһаар үнинэй. Энэмнай мал ажалда удаан саг соо хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон хүн. Үнгэрөөшэ жэлдэ тэрэ 40 тугал харууһалаа. Тиигэхэ зуураа нэгэшье толгой гарзада оруулаагүй. Толгой бүриинь шэгнүүрые суудхэдэ 800 граммаар нэмээгээ. Тиигэжэ энэ нүхэр аймагай тугалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Петропавловка тосхондо һаяхан болоһон аймагай һүнэй, мяханай фермэнүүдэй малшадай зүблөөн дээрэ Е. И. Грудинина, Г. Ц. Банзаракцаев, Р. Ш. Жамсуева болон бусад түрүүшүүлэй ажал хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна. Эдэ нүхэдтэ 1971 оной аймагай чемпионой нэрэ соло олгогдожо, КПСС-эй Зэдын райкомой болон аймагай Совэдэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота, бэлэгүүд барюулагдаба.

**В. ЖАРКОЙ.**

## ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭДЭЙ ҺУРАЛСА[...]

Республикын хото, хүдөөгэй хүүгэдэй саадуудта хүдэлдэг хүмүүжүүлэгшэдэй долоон хоногой семинар Улаан-Үдэдэ боложо байна. Тэрэ семинар багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдай, гэгээрэлэй хүдэлмэришэдэй байшангай үүсхэлээр зарлагдаа. Бүхы дээрээ 45 хүмүүжүүлэгшэ сугларһан.

Һургуулида шэнэ программын нэбтэрүүлэгдэжэ байһантай дашарамдуулан, хүүгэдэй саадта хүмү[...]жүүлэгдэжэ байһан ү[...] бүүдтэй ябуулагдаха [...] дэлмэриин шанар хубил[...] ёһотой. Тэрээн тухай, м[...] КПСС-эй XXIV съезд[...] шиидхэбэринүүдтэй холб[...]той хөөрэлдөөн семин[...] дээрэ болоно.

**О. АЛЕКСАНДРОВА,**
гэгээрэлэй[...]
хүдэлмэрилэгшэдэй[...]
республиканск[...]
байшангай директор.

## Бэлэдхэлшэдэй бэлэг

Мухар-Шэбэрэй бэлэдхэлэй конторынхид үнгэрэгш[...] жэлдэ муу бэшээр хүдэлжэ, зарим тэды амжалта туй[...]лаа. Ажалшадһаа мяха, үндэгэ, хартаабха, овощ ху[...]далдан абаха, гүрэндэ ямаанай, үхэрэй нооһо, үнгэт[...] металл тушааха жэлэй даабаринууд үлүүлэн дүүргэг[...]дээ.

Аймагай ангуушад илангаяа олзотой ябажа гара[...] Хэрбээ 1970 ондо тэдэнэр ангай арһа тушааха түсэбө[...]миил 32 процентдэ хүргэһэн байбал, үнгэрэгшэ жэлд[...] 101 процентээр дүүргээ. Жэшээнь, жэлэй туршада ай[...]маг дотор 1114 хэрмэн, 61 шара үнэгэн, 4 шоно, 44 һо[...]лонго, 18 зээгэн болон бусад ан арьяатанай арһан ту[...]шаагдаа.

«Забайкалец» совхоз халтар хара 50 үнэгэнэй арһ[...] тушаажа, гүрэндэ горитой олзо оруулаа. Бүхыдөө бэ[...]лэдхэлэй конторын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ 2700 тү[...]хэригэй ангай арһа тушааха даабаряа 5316 түхэригт[...] хүргөө.

**Б. ЖАМБАЛОВ.**

## УРАН ЗУРААШЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

КПСС-эй XXIV съездын делегат, БурАССР-эй габьяата механизатор, Хиагтын аймагай «Дружба колхозой тракторна бригадын бригадир Жаргал Ринчинович Хуриганов.

Уран зурааша **А. ОКЛАДНИКОВАЙ** зураг.

## ЖУРНАЛИСТ ЭРДЭМТЭ БОЛОБО

Загарайн аймагай газетын редактор В. Секерин хүдэлмэриингөө хажуугаар арбаад шахуу жэлдэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэдэг байһан юм. Журналистын үдэр бүриин ажал, бодото байдалһаа шэнжэлэлгын темэ абаһан байгаа. «Мэдээсэлэй ба пропагандын хэрэгсэлнүүд соо районно газетын һуури, тэрэнэй онсо үүргые шэнжэлһэн дүй дүршэл» гэһэн темээр В. Секерин диссертаци бэшэһэн юм. Хүтэлбэрилэгшэнь Буряадай филиалай эрдэм шэнжэлэлгын ниитын эрдэмэй институдай директор, социологиин секторые даагша, философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Лубсанов байгаа.

Һаяшаг Новосибирскдэ, Академгородогто нүхэр Секерин энэ темээрээ диссертаци хамгаалба. Эрдэмтэд-социологууд энэ ажалыень үндэрөөр сэгнээ.

Эрдэмтэдэй комисси иимэ шиидхэбэри гаргаа гэбэл: В. П. Секеринdэ философиин эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэ олгохо гэһэн байна. Ингэжэ журналистын ажалда удаан ябаһанай һүүлээр энэ нүхэрнай ехэ материал согсолбо гээшэ.

**Е. ГОЛУБЕВ.**

## ТҮРҮҮШЫН ЯБАДАЛ

Республикын спортын бүлгэмүүдэй дунда шатараар облпрофсоведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо эхилбэ. Мүрысөөндэ республикын «Буревестник», «Урожай», «Труд», «Забайкалец», «Спартак», «Локомотив» бүлгэмүүдэй бэрхэ бэрхэ шатаршад хабаадалсана. Түрүүшын наадан үсэгэлдэр спортын ордон соо эхилбэ. Энэ үдэр «Урожай» — «Буревестник», «Труд» — «Забайкалец», «Спартак» — түмэр замай «Локомотив» командануудай шатаршад хоорондоо наадаһан байна. Наадан үдэшэ орой болоһон хойно дүүрээ.

Мүнөөдэр — хоёрдохи уулзалгын болоходо «Урожай» — «Труд», «Забайкалец» — «Спартак», «Буревестник» — «Локомотив» командануудай шатаршад үглөөнэй 10 часһаа наадажа эхилхэ юм.

Табан уулзалгын удаа эрхимлэһэн командадань профсоюзуудай областной Совэдэй шан барюулагдаха зэргэтэй. Сэхынь хэлэхэдэ, эхилээд байһан нааданда һүбэлгэн бэрхэ, түргэн бодолтой шатаршадые суглуулһан командань түрүү һуури эзэлжэ, облпрофсоведэй шанда хүртэхэ байна.

**Н. ИВАНОВ.**

## ГРАМОТАНУУД БАРЮУЛАГДАБА

«Буряад үнэн» газетын түрүүшын номерой гараһаар, мүн большевик хэблэлэй буряад хэлэн дээрэ гаража эхилһээр 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан газетын редакциин олохон хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, эдэбхитэд Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байгаа.

Редакциин газетэ гаргагша В. Ц. Доржиев, корректорнууд М. П. Санжиева, Е. Х. Максимова болон бусад КПСС-эй Буряадай обкомой, уран зохёолшо Ц-Д. Д. Дондокова, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Л. Д. Шагдаров, «Электромашина» заводой инженер Н. С. Демин, редакциин үнинэй хүдэлмэрилэгшэд Д. Ц. Цыбенов, Н. Ц. Цыбенов, гидрометобсерваториин хүдэлмэрилэгшэ Н. И. Афонина болон бусад КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой, горсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан юм. КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев, парти[...] Улаан-Үдын горкомой н[...]дэхи секретарь А. М. [...]ляков гэгшэд шагналда х[...] тэгшэдтэ Хүндэлэлэй г[...]мотануудые һаяхан бар[...]лаад, тэдэнэй саашан[...] ажалда ехэ амжалта, а[...] байдалдань жаргал хүсэһ[...] байна.

Редакциин фотокорр[...]пондент байһан Ф. Ф. Со[...]киндо СССР-эй журнали[...]нуудай холбооной прав[...]ниин Хүндэлэлэй грам[...] барюулагдаба.

**Манай корр.**

## КПИ-гэй Национальна соведэй шэнэ байшан

ДЕЛИ. ТАСС-ай корр. Н. Кольцов иигэжэ дамжуулба:

КПИ-гэй Национальна соведэй шэнэ байшангые нээлгын ёһолол эндэ болобо. Индиин Коммунис партиин үндэһэ һуури табигшадай нэгэн Аджой Гхошой хүндэлэлдэ энэ байшан «Аджой мемориал Бхаван» гэжэ нэрлэгдээ.

Долоон дабхар, уужам һаруул байшангай һуури болохо түрүүшын шулуун 1969 оной октябриин 29-дэ табигдаһан юм. Байшангай барилгада гаргашалагдаха мүнгэн оронoй олон нютагуудһаа ороһон байна. Партиин тэшүүдһээ гадна, мүн олониитын демократическа эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, орон доторхи коммунис хүдэлөөнэй тала баридаг олон хүнүүд хубитаяа оруулха гэжэ оролдоо. Дурсагдагша байшан дотор лекциин ехэ зал, библиотекэ, уужам гостиница, КПИ-гэй Центральна секретариадай ба Национальна соведэй байха аятай зохид таһалганууд бии. Мүн тэрээн соо партийна түбэй һургуули оронхой.

Шэнэ байшангые нээлгэдэ зорюулагдаһан хани ёһоной уулзалгада социалис оронуудай түлөөлэгшэд, КПИ-гэй Делиин эмхиин гэшүүд, Индиин ондоо городуудһаа ерэһэн айлшад байлсаа.

## Бүгэдэ ниитын 24 часай забастовко

РИМ. (ТАСС). Италиин ниислэл хотын барилгашадай бүгэдэ ниитын 24 часай забастовко январиин 20-до эхилһэн байна. Хэдэ мянган шулуушад, штукатуршад, хабсаргагшад барилгын хүдэлмэреэ зогсоогоо. Ажаллахада таагүй муу байһые, дарлалта мүлжэлгын улам һужэржэ байһые эрид шууд буруушаахын, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табихын тула эдэнэр хотын үйлсэнүүдтэ гараба.

Римэй барилгашадай бүһалгааe оронoй профсоюзна ехэ ехэ эмхинүүд дэмжэнэ.

## 5725 мянган хүн бусаба

ДЕЛИ. (ТАСС). ПТИ агентствын дамжуулһанай ёһоор, мүнөө үедэ Бангладешта дүн хамтадаа 5.725 мянган хашагдан зугадагшад бусажа ерээ. Эгээл олон хашагдан зугадагшад — 3.104 мянган хүн—Баруун Бенгалиһаа Бангладешаа бусажа ерэһэн байна.

## Хилын саанаһаа
### телефон телеграф радио

## ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУД ДЭЭРЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Американ-Сайгон сэрэгүүдтэй тэмсэхэдээ Урда Вьетнамай патриодууд январиин эхиндэ шэнэ амжалтануудые туйлаһан байна. Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд амжалтатай дайн байлдаа хэхэдээ, Ратьзя, Камау, Киентыонг ба Сокчанг гэжэ провинцинуудта шэбээлһэн дайсанай 600 солдадуудые үгы хээ. Энээн тухай Сүлөөрэлгэ гэжэ хэблэлэй агентство мэдээсээ.

Сайгон шадар шанга байлдаанууд болоһоор. Ушар байдалаа абарха, патриодуудай шууд шанга добтолгые эргсоохо гэжэ һэдээд, Сайгоной сэрэгэй командовани 45 мянган солдадуудые дайнда оруулаа гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

Хойто Лаосто дайн байлдаан Лонгченг-Самтхонг шадар болоно. Январиин 13-һаа 18 болотор Америкын ба хүлһэншэдэй сэрэгүүд энэ районие дахин дайшалан абаха гэжэ үхэтэрөө оролдобо. Энээ руу Таиландын шэнэ батальонууд, тэрэшэлэн генерал Ванг Паогой дутуу сохигдоһон подразделенинүүд асаргадаһан байгаа. Самтхонг-Лонгченг районие тойруулан бэхижүүлэгдэһэн пунктнуудые яаралтайгаар байгуулаад, тэдэнэр США-гай авиацие хэрэглэн, патриодуудай эзэлжэ байгаа газарнуудта хэдэн дахин добтолго хэһэн байна.

Патет-Лао Каосан агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Лаосой арадай-сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд дайсанай бүхы добтолгонуудые бута сохёод, өөһэдөө добтолгодо ороо. Лаосой патриотическа хүсэнүүд дайсанай сэрэгүүдэй шэбээлһэн бүлэгүүдтэ хэдэ хэдэн хатуу шанга сохилто хээ. Тэдэнэр Лонгченгһээ урагшаа оршодог 1070 гэжэ хадалиг газарые дайшалан абаад, ухаа мэдээ табитараа тэрьедэһэн дайсание Намнгуа ба Лонгченг-Пакхао харгы тээшэ намнажа эхилһэн байна. Лаосой патриодууд Лонгченгһээ 25 километр хажуу тээнь оршодог Наса гэжэ газарта дайсанай бэхижүүлгэнүүдэй зарим хубииень дайшалан абаһан, хэлхеэ холбооной түбыень үгы хээ.

Зургаан үдэрэй турша соо шанга тулалдаануудые хэжэ, Лаосой патриодууд дайсанай 300 шахуу солдадуудые үгы хэһэн, нилээд ехэ тоогой буу зэбсэг, сэрэгэй техникэ дайшалан абаһан байна.

Кхмерэй информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Камбоджын национальна сүлөөрэлгын армиин частьнууд Кампонгтям провинцидахи № 7 харгы дээрэ амжалта туйлаа. Эндэ январиин тэп багаар патриодуудай шанга сохилто доро Сайгоной сэрэгүүд Урда Вьетнам руу тэрьедэхэ баатай болоо һэн. Хүреэлэлгэдэ орохо туйлдаа хүрөөд, Сайгоной сэрэгүүдэй һүүлээр Пномпениин сэрэгүүд мүн лэ сухарижа эхилээ. Тиимэ болохолоороо, Урда Вьетнамай нэгэ хилэтэй үргэн ехэ район бүрин сүлөөлэгдэһэн болоно.

## Ажана байдал һэргээгдэжэ эхилээ

ДАККА. (ТАСС). Дакка шадархи Нарсингди гэжэ индустриальна хото Банладешэй ниислэлһээ 30 милиин газарта байдаг. Нёдондо хабар эндэ 200 мянга шахуу хүн зон, гол түлэб заводуудай, фабрикануудай хүдэлмэришэд ажаһуудаг байһан. Гэхэ зуура, мартын 25-да болоһон ушаралһаа хойшо энэ хотын хүн зоной хахад шахууень ами бэеэ абарха газар бэдэржэ Инди худар зугадаха баатай болоһон юм. Хараһан хүнүүдэй хэлэһэнэй ёһоор, тус хото хооһон, хон-жэн болошонхой байгаа.

Пакистанай армиин диилдэһэнээ мэдэрһэн түрүүшын үдэрһөө Нарсингдиин хүн зон бусажа эхилээ. Мүнөө өөрын гэр байрануудтаа 25 мянга гаран хүн бусаад байна. Городой магазинууд, дэлгүүрнүүд нээгдээ, гүрэнэй эмхи зургаанууд хүдэлмэрилнэ. Нютагай засагаархид бусажа ерэһэн хүнүүдтэ али болохо туһаламжа үзүүлнэ: эдеэ хоолой пайнуудые үгэнэ, гэр байраар хангана. Хашагдан зугадагшадта туһа хүргэхэ центр эндэ тоттоогдонхой. «Бангладешэй бүхы нютагуудта 250 шахуу тиимэ центр эмхидхэгдээ»—гэжэ хохидогшодто туһалха даабаритай министр А. Х. Камаруззаман ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ. Пакистанай армиин мүрдэлгэ хюдалгаһаа зайсахын тула, энэ нютагай хүн зон Инди худар олооро зугадахаһаа гадна, мүн Бангладеш дотороошье иишэ тиишээ нүүһэн байба. Хамта дээрээ 30 миллион хүндэ түрүүшын ээлжээнэй туһаламжа үзүүлэгдэхэ болоно. Тэдээндэ эдеэ хоол, гэр байра үгэхэһөө гадна, мүн саашадаа амидарха зөөри зөөшөөр хангаха шухала байна.

## Бангладешые Финлянди, Барбадос мэдэрбэ

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Бангладешэй Арадай Республикые мэдэрхэ тухай шууд сэхэ шиидхэбэри Финляндиин правительство абаба. Энээн тухай Финляндиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын толилһон мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

***

ПАРИЖ. (ТАСС). Бангладешэй Арадай Республикые мэдэрхэ гэжэ Барбадосой правительство шиидхэбэ. Энээн тухай Франс Пресс агентствын корреспондент Джорджтаунһаа мэдээсэнэ.

## ГУТАМШАГ ДҮН

ДАКАР. (ТАСС). Африкын Мозамбик, Анголо, Гвиней (БИСАУ) гэжэ нютагуудай арад зондо эсэргүү колониальна дай 10 жэлэй туршада хэжэ байгаа Португали 40 мянган солдат ба офицернүүдээ алуулба. Португали жэл бүри 600 мянган доллар сэрэгэй хэрэгтэ гаргашална гэжэ «Жен Африк» гэдэг журнал дурсагдаһан дүнгүүдые дурдаха зуураа бэшэнэ. Португалиин колонизаторнууд Мозамбик, Анголо ба Гвинейдэ (БИСАУ) колониальна ёһо гурим батадхаха гэжэ оролдон, эдэ нютагуудтахи африкан хүн зондо эсэргүү мүрдэлгэ хюдалгын гурим тогтоохо гэжэ оролдоно. Португалиин мүрдэлгэшэдые НАТО-гой бүлэгүүд араһаань тухиржа байдаг гэжэ «Жен Африк» тэмдэглэнэ.

## Американ профсоюзуудта хандаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). 1972 ондо һунгаха президентын һунгалтада бэеэ даанхай политическэ хүсэн боложо һунгалтада хабаадахыень «Дейли уорлд» газетэ американ профсоюзуудта хандаһан байна.

Хүдэлмэришэн ангиин аша туһые хараадаа абамаар лэ программа, тусхайлан хэлэбэл, Зүүн Урда Азида боложо байгаа дайе энэ гэһээр болюулха, салин хүлһэ хинаха ябадал болюулха, ажалгүйдэлгэ ба ядуурал үгырэлгэдэ үргэн ехэ добтолго хэхэ, расис политикаһаа арсаха гэһэн тиимэ һунгалтын программа сонсохоыень президентдэ дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудһаа туйлаха гэжэ зааһан байна.

Энэ фото-зураг дээрэ харуулагдаһандал үйлэ хэрэгүүд Ольстерой үйлсэнүүдтэ мүнөөшье үргэлжэлһөөр. Англиин солдадууд «Онсо эрхэ түлөөлэлгэ тухай хуули» баримталан Хойто Ирландиин арад зоной хойноһоо саг үргэлжэ мүрдэлгэ, нэгжэлгэ хэжэ байдаг. Ямаршье гэмгүй зониие үйлсэдэ, магазин соо, автобус соошье байлгаад нэгжэхэ ушар али олон үзэгдэдэг. Гэбэшье арад зоной зориг мохоогүй, олониитын демонстрацинууд үргэлжэлһөөр.

**ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ольстерой үйлсэдэ.**

ТАСС-ай фотохронико.

## Сэнхир экран

МОСКВА. 13.05 — һ[...] һонинууд. 13.15 — «Бу[...]ник» — һурагшадта зо[...]даһан дамжуулга. 13[...] «Здоровье» — научна о[...]ламжын программа. 14[...] «Одни пишем, два в у[...] математикаар һурагшад[...]лагдаһан олим[...] 15.15 — «Клуб кинопут[...]вий». 16.15—В. Розов «С[...]цы жизни» — телеспек[...] 18.20—Һүүлэй һонинууд.

УЛААН-УДЭ. 18.30 — [...]друзей» — хүнбүүдтэ з[...]лагдаһан Ленинградска[...]диин телепостановко. 19[...] Концерт.

МОСКВА. 20.00 — «[...] 71» — телевизионно ф[...]валь. 22.50 — «Наедин[...] словом» телевизионно ф[...]

УЛААН-УДЭ. 23.00 — [...]жэмтэ антракт. 23.10 — [...]тэ — «Молодость». «А[...] девушки»!

## ПРАВДА БУРЯТИ[...]

**Нэгэдэхи хуудаһанда:** «Со[...] мүрысөөн ба техническэ про[...] — түрүү бэшэг. «Республи[...] үдэр» — подборко. Буряадай [...]эй Верховно Совэдэй Прези[...] Указ.

**Хоёрдохи хуудаһанда:** «Т[...]шэд үгэдөө хүрөө» — тусха[...]даһан.

**Гурбадахи хуудаһанда:** «[...] журналдахи очерк» — М. Т[...]новай статья. «Ильичэй нүхэр[...] Г. М. Кржижановскиин ту[...] 100 жэлэй ойдо. Хилын саа[...] Мүрысэдэг хүршэнэртэмнай.

**Дүрбэдэхи хуудаһанда:** Нюта[...]тагай һонинууд. АПН-эй ма[...]нууд.

Редактор
**Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

## Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-[...] приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора-[...] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—66-[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-[...] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23. промышленност[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—69-[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...]формации—34-05, общественная приёмная—56-62. машин[...] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.



Н-03353. Заказ № 1[...]